

**KADINLARIN CİNSEL İŞLEV DÜZEYLERİ, EVLİLİK
DOYUMLARI İLE CİNSEL MEMNUNİYET DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Mehmet Türkay Nograthı

161180117

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Psikoloji Anabilim Dalı

Klinik Psikoloji Programı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Alper Çuhadaroğlu

İstanbul

T.C. Maltepe Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Şubat, 2019

**KADINLARIN CİNSEL İŞLEV DÜZEYLERİ, EVLİLİK
DOYUMLARI İLE CİNSEL MEMNUNİYET DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Mehmet Türkay Nograth

161180117

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Psikoloji Anabilim Dalı

Klinik Psikoloji Programı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Alper Çuhadaroğlu

İstanbul

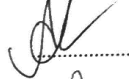
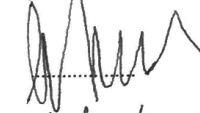
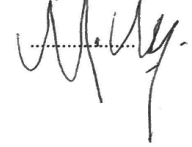
T.C. Maltepe Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Şubat, 2019

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Mehmet Türkay NOGRATLI' nın "**Kadınların Cinsel İşlev Düzeyleri, Evlilik Doyumları İle Cinsel Memnuniyet Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**" başlıklı tezi 11/02/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği" nin ilgili maddeleri uyarınca, Psikoloji Anabilim Dalında Yüksek Lisans/Doktora tezi ~~oy birliğiyle / oy çokluğuyla, başarılı / başarısız~~ olarak kabul edilmiştir.

Unvanı, Adı ve Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi Alper ÇUHADAROĞLU	
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Kuntay ARCAN	
Üye (Arel Üniversitesi) : Dr. Öğr. Üyesi Murat ARTIRAN	

Doç. Dr. Ahu TUNÇEL ÖNKAL
Enstitü Müdürü

 maltepe üniversitesi	ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI	Doküman No	FR-178
		İlk Yayın Tarihi	01.03.2018
		Revizyon Tarihi	
		Revizyon No	00
		Sayfa	iv/81

Revizyon Takip Tablosu

NO	REVİZYON	TARİH	AÇIKLAMA
	00	01.03.2018	İlk yayın.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

11.02.2018

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarından bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; çalışmamın Maltepe Üniversitesinde kullanılan “bilimsel intihal tespit programı” ile tarandığını ve öngörülen standartları karşıladığımı beyan ederim.

Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Mehmet Türkay Nograthı

Hazırlayan	Kalite Koordinatörü	Kurumsal Yetkili
İlgili Birim	Dr. Öğr. Üyesi Şafak GÜNDÜZ	Prof. Dr. Belma AKŞİT

(Doküman No: FR-178; Yayın Tarihi: 01.03.2018; Revizyon Tarihi: ; Revizyon No:0)

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleŐmesinden önce büyük katkıları olan ve değerli fikirlerini benimle paylaŐan katılımcılara teşekkür ederim.

Çalışmanın tüm aŐamalarında bütün sorularımı yanıtlayan, bana yol gösteren, stres ve kaygılıyken beni sakinleŐtiren, bilgi ve deneyimlerini benimle paylaŐan sayın hocam Dr. Öğr. Üyesi Alper uhadaroğlu'na,

Tez yazma sürecinde bana manevi destek olan, motivasyonumu kaybettiğimde yanımda olan arkadaŐlarım Halil İbrahim elebi ve Oğuzhan Dikmen'e,

Bana hayatım boyunca destek olan, yolumda rehber olan, her daim güvenen ve arkamda duran ve çocukları olmaktan gurur duyduğum annem Sevil Nograthlı ve babam Tefik Nograthlı'ya

Sonsuz teŐekkürlerimi sunarım.

Mehmet Türkay Nograthlı

ÖZ

KADINLARIN CİNSEL İŞLEV DÜZEYLERİ, EVLİLİK DOYUMLARI İLE CİNSEL MEMNUNİYET DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Mehmet Türkay Nograthlı
Yüksek Lisans Tezi
Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Program Adı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Alper Çuhadaroğlu
Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019

Bu çalışmanın amacı kadınların cinsel işlev düzeyleri, evlilik doyumları ile cinsel memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Ek olarak, araştırmada kadınların yaşı, eğitim düzeyi, çocuklarının olup olmaması, gelir düzeyi, kaç yaşında evlilik yaptıkları, kaç yıldır evli oldukları gibi Sosyo-demografik değişkenlere göre cinsel işlev düzeyleri, cinsel memnuniyet düzeyleri ile evlilik doyumu düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde yaşayan kadınlar oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan kadınların demografik özelliklerini öğrenmek adına Kişisel Bilgi Formu ve değişkenleri ölçmek adına da Cinsel İşlev İndeksi Ölçeği, Cinsel Memnuniyet Ölçeği ve Evlilik Doyum Ölçeği uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde Bağımsız Örneklem T- testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Pearson Korelasyon Testleri kullanılmıştır.

Araştırmada sosyo-demografik özelliklere göre bakıldığında; yaşı 40 yaş üzeri olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlar yaşı 40 yaş ve altı olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu, lise mezunu ve altı olan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldığı puanlar lisans mezunu ve üzeri olan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu, çocuğu olmayan kadınların uyarılma, lubrikasyon ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları puanların çocuğu olan kadınların uyarılma, lubrikasyon ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları puanlara oranla daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca; kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları puanlar arttıkça kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanların da artmakta olduğu, kadınların uyarılma, lubrikasyon ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları puanlar arttıkça kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldıkları puanların da artmakta olduğu ve kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanlar arttıkça kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldıkları puanların da artmakta olduğu sonuçlara varılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular alanyazın doğrultusunda tartışılmış ve araştırmanın sonucunda alanda çalışan uzmanlara ve araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Cinsel İşlev, Evlilik Doyumu, Cinsel Memnuniyet

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SEXUAL FUNCTION LEVELS, MARRIAGE SATISFACTION AND SEXUAL SATISFACTION LEVELS FOR WOMEN

Mehmet Türkay Nograthlı

Master Thesis

Department of Psychology

Clinical Psychology Programme

Thesis Advisor: Doctor Lecturer Member Alper Çuhadaroğlu
Maltepe University Institute of Graduate School, 2019

The aim of this study is to examine the relationship between sexual function levels, marriage satisfaction and sexual satisfaction levels for women. Besides, the effects of socio-demographic variables such as their age, level of education, children number, income level, age of marriage and duration of their marriage on sexual function levels, sexual satisfaction levels and marriage satisfaction levels are examined. Women, who live in Istanbul is the population of this study. Also, according to identify demographic characteristics of individuals Personal Information Form, and to evaluate variables, Sexual Function Index Scale, Sexual Satisfaction Scale and Marriage Scale are applied. Unpaired T, Anova and Pearson Correlation Tests are used in the analysis of data.

When the socio-demographic characteristics analyzed, it is found out that women over 40 years of age have lower scores on sexual satisfaction scale than women below 40 years of age; high school and lower level graduated women have lower scores on marriage scale than university and higher level graduate women; women who do not have children have higher scores on arousal, lubrication and sexual function (total) than women who do have children. In addition, it is seen that as women's scores on arousal, lubrication, orgasm, satisfaction and sexual function (total) scale increase, their scores on sexual satisfaction scale increase; as their scores on arousal, lubrication, sexual function (total) scales increase, their scores on marriage scale increase too; and as women's scores on sexual satisfaction scale increase, their scores on marriage scale increase too.

In the discussion section at the end of the research, suggestions for researchers had been proposed on research findings.

Key Words: Sexual Function, Marriage Satisfaction, Sexual Satisfaction.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	II
İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI.....	III
TEŞEKKÜR.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
İÇİNDEKLER.....	HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.II
TABLolar LİSTESİ.....	IX
ŞEKİL LİSTESİ.....	XI
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XII
SİMGELER LİSTESİ.....	XIII
ÖZGEÇMİŞ.....	XIV
BÖLÜM 1. GİRİŞ.....	HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.
1.1. Cinsellik.....	3
1.2. Kadın Cinselliği.....	4
1.3. Cinsel Doyum.....	7
1.4. Cinsel Doyumu Etkileyen Faktörler.....	8
2. Evlilik Doyumu.....	10
2.1. Evlilik ve Evlilik Doyumu.....	11
2.2. Evlilik Doyumuna İlişkin Kuramlar.....	12
2.2.1. Bilişsel-Davranışçı Kuram.....	12
2.2.2. İletişim Kuramı.....	15
3. Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki.....	16
4. Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumunu Etkileyen Sosyo-Demografik Özellikler.....	18
5. Araştırmanın Amacı.....	20
6. Araştırmanın Önemi.....	22

BÖLÜM 2. YÖNTEM	HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.
2.1. Araştırma Modeli	24
2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	25
2.3. Veri Toplama Araçları	25
2.3.1. Kadınların Kişisel Bilgi Formu	25
2.3.2. Cinsel İşlev İndeksi Ölçeği	25
2.3.3. Cinsel Memnuniyet Ölçeği.....	26
2.3.4. Evlilik Doyum Ölçeği	27
2.4. Verilerin Toplanması.....	28
2.5. İstatistiksel Analizler	28
BÖLÜM 3. BULGULAR	29
3.1. Sosyo-Demografik Özellikler.....	29
3.2. Kadınların Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçeklerinden Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	31
3.3. Kadınların Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçeklerinin Puanlarının Sosyodemografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması	33
BÖLÜM 4. TARTIŞMA.....	HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.
EKLER	52
EK-1 Kadınların Kişisel Bilgi Formu	52
EK-2 Cinsel İşlev İndeksi Ölçeği	54
EK-3. Cinsel Memnuniyet Ölçeği.....	56
EK-4 Evlilik Doyumu Ölçeği.....	59
KAYNAKÇA.....	6160

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1: Cinsel İşlev İndeksi Ölçeği ve Alt Ölçeklerindeki Cronbach Alfa Katsayıları.....	26
Tablo 2.2: Cinsel Memnuniyet Ölçeğinin Güvenirlilik Alfa Katsayıları.....	27
Tablo 2.3 Evlilik Doyum Ölçeğinin Güvenirlilik Alfa Katsayıları.....	27
Tablo 3.1: Sosyo-Demografik Özelliklere İlişkin Dağılımları	29
Tablo 3.2: Kadınların Cinsel İşlev ve Cinsel Memnuniyet Ölçeklerinden Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkiyi Pearson Korelasyon Analizi İle İncelenmesi. 31	
Tablo 3.3: Kadınların Cinsel İşlev ve Evlilik Doyumu Ölçeklerinden Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkiyi Pearson Korelasyon Analizi İle İncelenmesi	32
Tablo 3.4: Kadınların Cinsel Memnuniyet ve Evlilik Doyumu Ölçeklerinden Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkiyi Pearson Korelasyon Analizi İle İncelenmesi..	32
Tablo 3.5: Kadınların Yaşlarına Göre Grupların Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçeklerinin Puanları Açısından ANOVA Testi İle Karşılaştırılması	33
Tablo 3.6: Kadınların Eğitim Düzeylerine Göre Grupların Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçeklerinin Puanları Açısından ANOVA Testi İle Karşılaştırılması	35
Tablo 3.7: Kadınların Çocuklarının Olup Olmamasına Göre Grupların Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçeklerinin Puanları Açısından Bağımsız Örneklem T Testi İle Karşılaştırılması.....	36
Tablo 3.8: Kadınların Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Grupların Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçeklerinin Puanları Açısından ANOVA Testi İle Karşılaştırılması.....	38

Tablo 3.9: Kadınların Kaç Yaşında Evlendiğine Göre Grupların İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçeklerinin Puanları Açısından ANOVA Testi İle Karşılaştırılması	40
---	----

Tablo 3.10: Kadınların Evlilik Süresine Göre Grupların Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçeklerinin Puanları Açısından ANOVA Testi İle Karşılaştırılması	41
Tablo 3.11: Kadınların Cinsellik Sıklığı Göre Grupların Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçeklerinin Puanları Açısından ANOVA Testi İle Karşılaştırılması	43

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1: Araştırmanın Modeli..... 24

KISALTMALAR LİSTESİ

CETAD: Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği'nin

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

SPSS: Statistical Package for Social Sciences

SİMGELER LİSTESİ

F: ANOVA Değeri

N: Denek Sayısı

p: Anlamlılık Düzeyi

r: Korelasyon Değeri

SS: Standart Sapma

t: Bağımsız Örneklem T Testi Değeri

ÖZGEÇMİŞ

Mehmet Türkay Nograthlı

Psikoloji Anabilim Dalı

Eğitim

<i>Derece/Yıl</i>	<i>Üniversite, Enstitü, Anabilim/Anasanat Dalı</i>
Y.Ls.	2019 Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı
Ls.	2016 Haliç Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Anabilim Dalı
Lise	2012 Rami Atatürk Anadolu Lisesi

İş/İstihdam

<i>Yıl</i>	<i>Görev</i>
2017 - 2018	Sultangazi Belediyesi Bilim Merkezi Psikolojik Danışman ve Rehberlik

Mesleki Birlik/Dernek Üyelikleri

<i>Yıl</i>	<i>Kurum</i>
2016 - Üye:	Türk Psikologlar Derneği
2014 - Üye:	Nöropsikoloji Derneği

Kişisel Bilgiler

Doğum yeri ve yılı : İstanbul, 1994 Cinsiyet: E
Yabancı diller : İngilizce (iyi);
E-posta : turkay.nograthli@gmail.com

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Tüm canlılar gibi insanoğlu da türünün devamını sağlama dürtüsüne sahiptir. Bununla birlikte, genel anlamda cinsellik olarak ifade edilen türün devamını sağlamaya yönelik eylemler insanlarda sadece üremek amacıyla gerçekleştirilmez. İnsan cinselliğine, bireyin duygu, düşünce ve davranışları eşlik eder ve karşılıklı etkileşim söz konusudur. Bu etkileşimler başta birey olmak üzere, aileyi ve toplumu farklı boyutlarda etkiler.

Cinsellik, insanla var olan, ondan ayrı düşünilemeyen bir durumdur. İnsan yaşamının ve kişiliğinin bir parçası olan cinsellik, kendine has birtakım özellikleri ve onu oluşturan bileşenleri sebebi ile aynı zamanda da karmaşıktır. Cinselliğin, bedensel, duygusal, bilişsel ve sosyal yönleri vardır ve bu yönlerin etkileşimi bireyin kişiliğini, kişilerarası iletişimini ve aşkı zenginleştirir. Genel anlamda cinsellik, çekiciliği, cinsel hazzı ve üreme ile ilişkili duygu, düşünce ve davranışların bütünüdür (Önal, 2010; s.1).

İnsanoğlu, cinselliği tamamen biyolojik ya da neslin devamını sağlamak amacıyla dürtüsel olarak yaşamaz. Cinsellik, her birey için özeldir. İnsanlar, cinselliği, bir iletişim aracı olarak kullanırlar. Bağlılık, aşk, kızgınlık ve saldırganlık gibi farklı tür duyguların ifade etme yollarından biri ve ayrıca, rahatlama ve memnuniyet sağlayan eylemler olarak da kabul ederler (Basat, 2004).

Son yıllarda yapılan çalışmalar, cinsellik modellerine dikkat çekmektedir. Önceleri cinsellik modelleri boşalma ve orgazm gibi fiziksel tepkiler olarak ifade edilirken, son modeller ilişki faktörlerini içeren daha geniş bir bakışı ortaya koymaktadır. Bundan dolayı cinsellik biyo-psiko-sosyal bir fenomen olarak ele alınmalıdır (Basat, 2004). Cinsellik, biyolojik açıdan beyinde başlar ve beyin tarafından yönetilir. Beyin yönetim işlevini hormonlar ve nörokimyasal maddeler aracılığı ile gerçekleştirir. Bireyin yaşam deneyimleri ve içinde bulunduğu çereye ait çevresel faktörler cinsellik üzerinde belirleyici rol oynar. Cinselliğin tam olarak gelişimi, bireyin, kişilerin ve toplumun mutluluğu ve iyiliği için gereklidir (Önal, 2010).

Cinsellik, evlilik kurumu açısından ele alındığında, toplumlarca kutsanmış, arınmış, bolluk ve bereket sembolü olarak ifade edildiği görülür. Bununla birlikte toplumun koyduğu birtakım kural, mit, tabu ve yasak cinselliği sınırlandırabilmektedir. Bu sınır ve kurallar aşıldığında ise cinsellik toplum tarafından bütünü tehdit eden bir unsura dönüşebilmektedir. Bu da cinselliği, birtakım negatif düşünce ve davranışların denetimi altında bırakarak, içerisinde korkuyu ve çatışmayı barındıran bir yaşam deneyimine dönüştürebilir. Bu inanışlardan bazılarına göre özellikle doğu toplumlarında cinsellik üreme amacıyla yapıldığında iyi, haz alındığında ise kötüdür. Durum böyle olunca kadınlar cinsel birlikteliklerini zevk almadan ve hatta utanç içerisinde yaşayabilmektedir (Gülsün, Ak ve Bozkurt, 2009). Evlilikte ise durum farklıdır. Evlilik, bireylerin cinselliklerini yasalar ve toplum nezdinde rahatça yaşamalarını sağlayan bir kurumdur (Tüfekçi-Hoşgör, 2013; Turanlı, 2010).

İlkketenci (2004), sosyologların evlilik kurumunun bireyin sosyal yaşamında her daim var olduğuna inandıklarını ve bu konuda fikir birliği içerisinde olduklarını belirtmektedir. Sosyal bir varlık olması sebebi ile iletişim bireyin hayatında önemli bir yere sahiptir. İletişim, bireyin duygu ve düşüncesini diğer bireylere aktarmasına olanak sağlar. İletişimle bireyler ayrıca hem kendilerinin hem de çevrelerindeki diğer bireylerin mutluluklarına da katkı yaparlar. Bireyin bedensel, ruhsal ve sosyal anlamda sağlıklı ve mutlu olabilmesi için çevresi ile iletişim kurması zorunludur (Baran, 2013). Demiray (2005), iletişimin ve etkileşimin aile hayatındaki önemine vurgu yapmaktadır. Çiftler, bir yandan aynı evi ve evle ilgili sorumlulukları paylaşırlarken diğer taraftan duygusal anlamda da birbirleri arasında bir bağ vardır. Çiftler arasında mesaj alışverişinde yaşanabilecek olası sorunlar, iletişim kurulmaması, duyguların özgürce ve rahatça ifade edilememesi ve sorunların çözümsüz kalmasına yol açabilmektedir. Bu durum aile ortamını psikolojik anlamda sağlıksız hale getirir (Demiray, 2005).

Araştırmalara göre, mutlu bir evlilik önemli bir doyum kaynağıdır. Evlilik doyumunun, yaşam doyumuna katkı sağladığı da bilinmektedir. Bireyin sahip olduğu işten ve ekonomik güvence ile gelen doyumdan bile daha fazla önceliğe sahiptir. Bunun tam tersi olarak mutsuz bir evlilik, bireyin bedensel ve ruhsal sağlığına zarar verebilmektedir. Bireyin yaşamını hem olumlu hem de olumsuz anlamda etkileyebilme özelliğinden dolayı evlilik ilişkileri birçok araştırmaya konu olmuştur (Tezer, 1996; Curun, 2006; Günay, 2007; Gülsün ve ark., 2009; Öztürk ve Arkar, 2014). Cinsel

doyum, cinsel sağlığın önemli bir göstergesidir ve ilişki doyumunu ile aralarında güçlü bir bağ vardır (Pascoal, Narciso ve Pereira, 2014).

1.1.Cinsellik

World Health Organization (WHO) tanımına göre cinsellik; düşünceler, fanteziler, arzular, inançlar, tutumlar, değerler, davranışlar, uygulamalar, roller ve ilişkiler olarak deneyimlenmesi ve ifade edilmesidir. Cinsellik tüm bu boyutların tamamını içerebilir. Bununla birlikte boyutların tamamının daima deneyimlendiği veya ifade edildiği söylenemez.

İnsan varlığı ile paralel bir şekilde var olmaya devam eden cinsellik, farklı tanımlamalara ve algılamalara rağmen her dönem önemini korumuştur (Bozdemir ve Özcan, 2011). Barut'a (2016) göre cinsellik, temel bir dürtüdür ve karmaşık bir yapıya sahiptir. Bireyin biyo-psiko-sosyal özellikleri, kültür, ahlak, antropoloji, politika ve ekonomi gibi farklı unsurlardan etkilenen çok boyutlu bir yapıdadır. Bedensel, zihinsel ve duygusal anlamda karmaşık bir işleyişe sahiptir (Barut, 2016). Cinsellik, cinsel organları, tüm bedeni ve aklı da içeren bir kavramdır (Bozdemir ve Özcan, 2011).

Cinsellik konusu, çoğunlukla merak edilen yasaklanan, hakkında çok konuşulan fakat tam olarak bilinmeyen, bir taraftan övülürken diğer taraftan utanç duyulan oldukça zorlayıcı, içerisinde çelişkileri ve zıtlıkları barındıran bir kavramdır (Bozdemir ve Özcan, 2011).

Cinsellik; psikolojik, sosyal, ekonomik, politik, kültürel, hukuki, tarihi, dini, biyolojik ve ruhsal faktörlerin etkileşiminden şekillenmektedir. Cinsellik ve cinsel ilişkiler üreme ve cinsel sağlığın merkezindedir. Çoğu cinsel aktivite direkt olarak üreme ile bağlantılı değildir ve bireyin tüm yaşamını ile ilişkilidir. (WHO, 2010).

Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği'nin (CETAD) (2006), çağdaş cinsellik anlayışına göre ise;

- Cinsellik, yaşamın doğal ve sağlıklı bir parçasıdır,
- Cinsellik, bireylerin yaşamındaki yerine göre farklılık gösterse de tüm insanlara özgüdür,
- Cinsellik çok boyutludur. Bedensel, zihinsel ve duygusal yönü olduğu gibi ahlaki, sosyal ve entelektüel yönü de vardır.

- Her bireyin cinselliği ifade etme ve yaşam biçimi farklıdır ve kendine özgüdür,
- Cinsellik zorla ya da sömürü amaçlı olmamalıdır,
- Cinsellik, sevgi, paylaşım, güven ve saygı üzerine kurulmalıdır ve bunlar karşılıklı olmalıdır,
- Cinsellik bireye sorumluluk yükler,
- Her birey özel olduğu gibi aynı zamanda değerlidir de.
- Yukarıda yer alan çağdaş cinsellikle ilgili maddeler her iki cinsiyet için de ortaktır. Bununla birlikte, kadın ve erkeğin cinsellik anlayışı, beklentileri ve fizyolojileri birbirinden farklıdır.

1.2.Kadın Cinselliği

Tarhan (2005), cinselliği, biyolojik ve psikolojik olduğu gibi kültürel boyutunun da olduğunu, toplumdan etkilenen bir sağlık alanı olarak tanımlamıştır. Kadın ve erkek arasında biyolojik, fizyolojik, psikolojik ya da kültürel açıdan farklılıklar olabilir. Kùltürler cinsiyetlere farklı rol ve yargılar belirler. Bu durum kadının cinselliği için de geçerlidir. Cinsellik bireysel olduğu gibi aynı zamanda toplumsaldır. Bireyler istemeden toplumun belirlediği şekilde cinselliği yaşamaya yönlendirilirler. Kadının cinselliği kùltürden, gelenek ve göreneklerden bağımsız düşünülemez. Öyle ki, bu yazılı olmayan kurallar kadının tüm cinsel yaşamını hayatı boyunca etkiler. Kadın kısıtlanmış, bastırılmış hissedebilir. Cinsellik onun için bir sıkıntı, suçluluk ve utanç kaynağı olabilir (Kaya ve Aslan, 2013).

Kadınlar cinsel anlamda arzulanmadıklarını hissederler. Cinsel istekleri eksiktir. Bundan dolayı cinselliği yeterince yaşayamadıklarını düşünürler ve cinsel gereksinimlerinin karşılanmadığı hissine kapılırlar (CETAD, 2006). Tüm bunlara rağmen kadın cinselliği erkek cinselliği gibi benzer aşamalar halinde yaşanır (aktaran, Bilgin ve Kömürcü, 2016).

Cinsel yanıt döngüsü fikrini ilk kez Havelock Elis 1906 yılında ortaya atmıştır. O dönemde iki aşamadan oluşan bu model Master ve Johnson tarafından geliştirilmiş ve dört aşamada ifade edilmiştir (akt. Bilgin ve Kömürcü, 2016).

Cinsel yanıt döngüsünün aşamaları uyarılma, plato, orgazm ve çözülme olarak isimlendirilmektedir. Her bir aşamada yaşanan değişimler şöyledir:

- Birinci aşama olan uyarılma evresidir. Bu evre fizyolojik ve psikolojik yönden farklı uyaranlarla meydana gelir. Erotik düşünce ve erojen fiziksel bölgelerde zevk ile kendini gösterir. Bu aşamada cinsel organlara kan akışı hızlanmaktadır. Erkeklerde peniste sertleşme, kadınlarda göğüs uçlarında sertleşme ve dikleşme, vajinal ıslanma gerçekleşmektedir. Süresi ve yoğunluğuna bağlı olarak artış hızlı ya da yavaş olabilir. Eğer uyaran kişiye uygunsuzsa, süresi ve yoğunluğu yeterli ise uzayabilir (Masters ve Johnson, 1994).
- İkinci aşama olan plato evresinde ilk aşamadaki bedensel ve psikolojik belirtilerin devam ettiği gözlenmektedir. Uyarılma evresinin bir parçası ya da devamı niteliğindedir. İlk aşamadaki cinsel uyaran etkin ve devamlı olduğunda cinsel heyecanda artış görülür ve böylece plato sürecine geçilir. Artan haz ve gerilim daha da yükselerek orgazm sürecine geçiş aşamasına gelmiş olur (Masters ve Johnson, 1994).
- Üçüncü aşama olan orgazm evresinde birkaç saniye ya da dakika süren ve genel olarak cinsel organlarda çok yoğun bir haz ortaya çıkar. Diğer aşamalara nazaran süresi daha da kısadır. Erkeklerde ejakülasyonun kadında ise vazokonjesyonun olduğu evredir (Masters ve Johnson, 1994).
- Dördüncü aşama olan çözülme evresi döngünün son evresidir. Uyarılma aşaması ile başlayan ve kan akımının yoğun bir şekilde genital organlara doğru hareketinde bir geriye dönüş vardır. Kanın geri çekilmesi ve bunun bir anda gerçekleşmesi bireylerde yoğun bir gevşemeyi beraberinde getirir. Kadınlar uyaran olması halinde tekrar orgazm aşamasında geçebilir ve birden fazla orgazm yaşayabilir (Masters ve Johnson, 1994).

Cinsel yanıt döngüsünün bu dört aşamasının herhangi birinde cinsel işlev sorunu görülebilir. Parafililer ve cinsel kimlik bozuklukları dışında kadınlarda, yaşam boyu cinsel işlev bozukluğu rastlanma oranı cinsel istek azlığında %27-33, uyarılma bozukluğu % 10-18, orgazm bozukluğu % 5-25, Disparoni-Vajinismus %3-11 olarak görülmektedir. Cinsel işlev bozukluklarının oluşumunda, başlamasında ve devam etmesinde etkin olan faktörler arasında cinsel mitler, ilişkide yaşanan sorunlar, yaşam biçimi, partnerin çekiciliğini yitirmesi gibi farklı unsurlar rol oynar (İncesu, 2004).

Cinsel Eğitim ve Araştırma Derneği (CETAD) (2007), mutlu ve doyumlu bir cinsel yaşam için bireylerin dikkat etmeleri gereken noktalar şu şekilde belirtmiştir:

- Cinsellik, ilk önce bireyin kendini tanıması ile başlar ve ancak kendisini seven, sayan ve güvenen bir insan karşısındakine de bu olumlu duygularla yönelebilir.
- Mutlu ve doyurucu bir cinsellik içinse ilk şart, karşılıklı saygı, çiftlerin birbirleri ile etkin iletişimi ve paylaşımıdır. Cinsel yaşamdaki mutluluk, her iki tarafından birbirine saygı duyması ve güvenmesi, dürüst, açık ve paylaşımcı olmalıdır.
- Cinsellikte, birey önce kendi bedenini tanıması gerekir. Bedenindeki hangi noktalar ona cinsel haz verdiğini bilmesi ve bunu eşiyle paylaşmaktan çekinmemesi ilişkilerinden aldıkları doyumunu arttıracaktır.
- Eşler birbirlerine karşı sorumlu davranmalıdır. Her birinin, mahremiyeti ve değeri olduğunu akıllarında tutmalıdırlar.
- Hoşnut olmadıkları cinsel davranışı yaşamak ya da sürdürmek zorunda olmadığını bilmelidir. İlişki karşılıklı sevgiye ve saygıya dayanıyorsa cinsellikleri daha doyumlu olur. Anal, oral sevişme gibi cinselliğin nasıl yaşanacağı çiftlerin ortak kararı olmalıdır ve her iki tarafın da isteği, onayı ve rızası dahilinde gerçekleştirilmelidir.
- Cinsel birleşme için uygun zaman ve ortam seçilmelidir. Güven vermeyen ortamlar kadının doyum olmasını güçleştirir. Kadının, cinselliğe yaklaşımı daha fazla toplumsal kaygıları içerir. Ayrıca, kadının cinsel haz alabilmesi için tüm duyu organlarını ve beynini buna hazır hissetmesi gerekir.
- İstenmeyen gebelik ve cinsel yolla bulaşan hastalık kaygısı, özellikle kadının cinselliği mutlu ve doyumlu yaşamasında bir engeldir. Eşler, bu konu ile ilgili önlemleri önceden almalıdır.
- Kadının orgazma ulaşarak doyumlu bir cinsel ilişki yaşayabilmesinde ön sevişme önemlidir ve yeterince zaman ayrılmalıdır.
- Eşler, cinsellikle ilgili mitleri ve toplumsal değerleri aşmak için birlikte konuşmalı ve bunları paylaşmalıdır.
- Cinsel yakınlık duygusu bireysel farklılık gösterir ve farklı davranışlarla ifade edilebilir. Bundan dolayı eşler, sevdikleri, haz aldıkları ve istedikleri veya sevmedikleri cinsel davranışları hakkında birbirleri ile konuşmalıdır. Cinsel ilişki sonrasında da duyulan haz, mutluluk ya da doyumsuzluk paylaşılmalı, geribildirimler dürüst, doğal ve gerçekçi olmalıdır. Aksi durumda uzun vadede

çiftlerin birbirlerine olan güvenleri sarsılabilir ve cinsel birliktelikleri zarar görebilir. Çiftlerin paylaşımı ve kendilerini ifade etmeleri sonucu, ortak ve en uygun cinsel davranışı keşfedebilirler.

- Hiçbir bireyin hoşlanmadığı bir cinsel davranışı yaşamak ya da sürdürmek zorunluluğu yoktur.

1.3. Cinsel Doyum

İngilizce “satisfaction” kelimesi Türkçe’ye farklı şekillerde çevrilmektedir. Bazı kaynaklarda memnuniyet (Andaç, 2015; Bilge, 2017; Çetin ve Aslan, 2018), bazı kaynaklarda doyum şeklinde karşımıza çıkmaktadır (Basat, 2004; Öztürk ve Arkar, 2014). Genel anlamda alanyazında “satisfaction” kelimesinin karşılığı “doyum” olarak kullanıldığından bu çalışmada da doyum olarak ele alınmıştır.

Öztürk ve Arkar’a (2014) göre evlilik; sadakattir, anlaşılmaktır, paylaşmaktır, ortak ilgi alanlarına sahip olmaktır. Bunlar “Evliliği bir kelime ile tarif edin?” sorusuna herkes tarafından çokça verilen cevaplarındandır ve evliliğin önemli bileşenlerinden bazılarıdır. Evliliğin bir diğer önemli bileşeni de cinsel yaşamdır. Çiftlerin cinsel yaşamlarından aldıkları doyum evliliklerinin kalitesini etkiler (Öztürk ve Arkar, 2014).

Cinsel doyum, insan cinselliğinin temel bir parçasıdır. Cinsel yanıt döngüsünün son aşaması olarak kabul edilir (Çetin ve Aslan, 2018) ve yaşam kalitesini etkiler (Çağ ve Yıldırım, 2013; Yıldız ve Çevik, 2016). Daha iyi fiziksel ve ruhsal sağlık, yüksek iyi oluş ve yaşam kalitesinin yüksek cinsel doyumla ilişkilidir. Doyum, beklentilerin karşılanması şeklinde bir duygusal ifade olarak tanımlanmasına rağmen, bu ifade cinsel birleşme süresince bireysel isteklerin karşılanması ile meydana gelir. Cinsel doyum, orgazm ile karıştırılmamalıdır. Levine’e göre cinsel doyum, cinsel yaşamın yedinci boyutu olarak ele alınmalıdır. Diğer altı boyutu cinsiyet, yönelim, niyet, istek, uyarılma ve orgazmdır (aktaran, Çetin ve Aslan, 2018, s. 2).

Kadın ve erkek için cinsel doyum farklı şekilde tanımlanabilir. Kadınlar, ilişkilerinde yaşadıkları duygusal yakınlıkla paralel şekilde cinsel doyum yaşarlar. Onlar için yakınlık, bedensel duygulanımın düzeyi, iyilik halleri, aşktan ve ilişkiden alınan doyum aynı zamanda cinsel doyumla ilişkilidir (Öztürk ve Arkar, 2014).

1.4. Cinsel Doyumu Etkileyen Faktörler

Cinsellik, bireysel ve ilişkisel açıdan önemli olmasına rağmen, çok az insan tam anlamıyla cinsellikten doyum alır. Bu durum, cinsel doyumun anlaşılması için güçlü bir gereksinim olduğunu gösterir (Basat, 2004). Cinsellik ve evlilik sosyal ve kültürel yapılardan etkilenir (Basat, 2004). Romantik ilişkilerdeki yüksek düzeydeki doyum, yüksek düzeyde ilişkinin süreğenliği, düşük oranda ilişki çözülmesi, iyilik düzeyinin yüksekliği ve fiziksel ve ruhsal sağlık gibi önemli sonuçlarla ilişkilidir (Malouff, Schutte, ve Thorsteinsson, 2014).

Cinsel istek, cinselliği aramak, başlatmak ve cinsel uyarana karşı cevap verme güdüsü olarak tanımlanabilir ve cinselliğin yaşanmasında önemli rol oynar. Cinsel yanıt döngüsünün uyarılma, orgazm ve çözülme aşamasından ayrı olarak kabul edilir ve içerisinde cinsel fantezi ve aktiviteye yönelik motivasyonu, bilişsel ve duygusal birtakım istekleri barındırır. Evlilik stresi, doyumsuzluk ve çiftlerin cinsel olmayan alanlarda yaşadıkları ilişkilerdeki çatışmaların eşlerin cinsel istek düzeylerinin bir yansıması olduğu kabul edilir. Evlilik stresi düşük cinsel isteğin bir sonucu ve nedensel belirleyicisi olarak görülür. Düşük evlilik doyumunu cinsel yakınlık güdüsünü azaltabilir ve belki de cinsel geri çekilmeyi artırabilir. Cinsel istek yokluğu zamanla hayal kırıklığına ve doyumsuzluğa yol açabilir (Breznsnyak ve Whisman, 2004). Evliliklerinde sorun yaşayan çiftler üzerinde yapılan bir çalışmada cinsel sorunu olmayan çiftlerin evlilik uyumlarının düzeyi anlamlı derecede yüksek belirlenmiştir (Erbek, Beştepe, Akar, Alpkan ve Eradamlar, 2005). Bir diğer çalışmada da Breznsnyak ve Whisman (2004), 60 evli çiftin cinsel istek ve ilişki işlevinin evlilik doyumlarına olan etkilerini incelemişler cinsel isteğin evlilik doyumunu olumlu yönde etkilediğini saptamışlardır.

Alanyazında ilişki doyumunu ile duygusal zekâ arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok çalışmalara rastlanmaktadır (Brackett, Warner ve Bosco, 2005; Smith, Ciarrochi ve Heaven, 2008; Malouff ve ark., 2014). Mayer, Salovey ve Caruso (2008), duygusal zekânın bilişsel zekâyâ benzer şekilde gizli bir yetenek olduğunu ileri sürmüşlerdir. Duygusal zekâ, ayarlanabilir duygusal işleyiş şeklinde tanımlanabilir. Belirli amaçlar edinmek için duyguları yönetme, duyguları ve duygusal dili, duygulardan gelen işaretleri anlama, duyguları kullanarak düşünmeye yardımcı olma ve bireyin hem

kendinin hem de diğerlerinin duygularını tam olarak anlama davranışlarını içerir (Mayer ve ark., 2008).

Duygusal zekâ, duyguları etkin bir şekilde algılama, anlama, yönetme ve kullanma gibi duygusal yetkinlikleri içerir. Duygu algısı, kendinin ve diğerlerinin duygularının tam olarak farkında olmaktır. Duyguları anlamak, kendinin ve diğerlerinin duygusal deneyimin nedenlerini bilmeyi ifade eder. Duyguları yönetmek, kendinin ve diğerlerinin duygularını etkin bir şekilde düzenleyebilmektir. Kullanma ise, problemleri çözmek gibi amaçlara ulaşmak için duyguları kullanmayı içerir. Yüksek duygusal zekâ düzeyi çok sayıda kişilerarası ve içsel anlamda olumlu sonuçlarla bağlantılıdır. Kişilerarası ilişkilerin özel bir yönü olan romantik ilişkilerdeki doyum ile duygusal zekâ arasındaki ilişkiyi inceleyen çok sayıda çalışma vardır. Kişinin kendi duygularını daha iyi algılama, anlama, yönetme ve kullanma romantik ilişkiler dâhil yaşamın çeşitli alanlarında bireyleri daha iyi ve daha doyumlu yapabilir (Malouff ve ark., 2014). Cinselliğin başlayabilmesi için gerekli ön koşul, bireyin önce kendini tanıması, kendi bedenini tanıması, duygu düşüncelerini açık, dürüst ve doğru şekilde paylaşmayı içermesi (CETAD, 2007) duygusal zekânın cinsellikte önemli bir bilişsel beceri olduğunu düşündürmektedir.

Eşler arası iletişim, bireylerin cinsel işlevlerini ve cinsel doyumunu etkileyen bir diğer faktördür. İletişim, cinsel işlevde oldukça önemlidir. İletişimde yaşanan engeller ya da eksiklikler, cinsel işlev bozukluğunun ortaya çıkmasına yol açabilmekte, devam etmesine ve tedavi sonuçlarını etkileyebilmektedir (Litzinger ve Gordon, 2005; Byers, 2005). Litzinger ve Gordon'a göre (2005) özellikle mutsuz evliliğe sahip olan çiftlerin etkili bir iletişim kurma becerisinden yoksun olduğunu, bu yoksunluğun evlilik doyumunu anlamlı düzeyde etkilediğini belirtmişlerdir. Evliliklerinde stres yaşayan çiftlerden her biri, evlilikleri stresli olmayan çiftlere göre karşılıklı olarak daha az yapıcı iletişim kurmakta, iletişimden daha fazla kendilerini geri çekmekte, daha fazla iletişimden kaçınmakta, daha fazla çatışma yaşamakta ve psikolojik olarak aralarında daha fazla mesafe koymaktadırlar (Litzinger ve Gordon, 2005).

Del Mar Sánchez-Fuentes, Santos-Iglesias ve Sierra, (2014), 1979-2012 yılları arasında yapılmış cinsel doyum ile ilgili araştırmaları sistematik bir şekilde incelemişlerdir. Sistematik gözden geçirme, cinsel doyumun karmaşıklığını ve önemini, bazı değişkenler ve faktörlerle ilişkisini ortaya koymuştur. Cinsel doyumun ilişkili olduğu değişkenler ve faktörler a) sosyo-demografik ve psikolojik özellikler, fiziksel ve

ruhsal sağlık durumu, gibi bireysel değişkenler, b) çiftlerin ilişkileri ve cinsel cevapları ile ilişkili değişkenler, c) sosyal destek ve aile ilişkileri ile ilişkili değişkenler ve d) din gibi kültürel inançlar ve değerler olarak belirlenmiştir. Cinsel tatminin bireylerin cinsel sağlık ve genel iyiliklerinin ana unsuru olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bununla birlikte, cinsel doyumunu açıklayan en önemli faktörleri içeren teorik bir modelin eksikliğine vurgu yapmışlardır. Benzer şekilde, Pascoal ve ark. (2014), alanyazında cinsel doyumunu belirlemeye yönelik çeşitli ölçümlerin bulunduğunu, bununla birlikte bunların birçoğunun teoriye dayanmadığını ve cinsel doyum kavramının açık bir tanımı olmadığını belirtmişlerdir.

2. Evlilik Doyumu

Özgüven (2001), evliliği, kurumsallaşmış bir yol, bir ilişkiler sistemi, kadınla erkeği karı-koca olarak birbirine bağlayan, doğacak çocuklara belli bir statü sağlayan ve toplumsal yönden üzerinde devletin kontrol, hak ve yetki iddiası bulunan yasal bir ilişki biçimi olarak tanımlamıştır. Bu tanımında, evlilik kurumunda yasal ve ilişkisel anlamda kadın ve erkek arasındaki bağlayıcılıktan söz edilmekte olup, hem toplum hem de yasalar nezdindeki önemine vurgu yapılmıştır.

Evliliği konu alan çalışmaların birçoğunda, evlilik doyumunu, evlilik uyumu, evlilik kalitesi, evlilik mutluluğu gibi kavramlar kullanılmış ve bu kavramlar çoğu zaman birbirlerinin yerine geçmiştir. Bu açıdan evlilik doyumunu ile ilgili bir kavram kargaşasından söz edilebilir (Karney ve Bradbury, 1995; Curun, 2006; Canel, 2007). Alanyazın incelendiğinde sıklıkla evlilik uyumu ve evlilik doyumunu kavramlarının eş anlamlı olarak kullanıldığı görölmektedir. Evliliklerinden doyum alan çiftlerin aynı zamanda uyumlu çiftler de olması bu kavramların benzer olduğu kabul görmektedir (Yılmaz, 2001).

Benzer şekilde Basat da (2004) alanyazındaki evlilik doyumunu ile ilgili bir kavram karmaşasına değinmiş, evlilik mutluluğu, evlilik uyumu, evlilik dengesi, evlilik kalitesi gibi birçok kavramın sıklıkla evlilik doyumunu yerine kullanıldığından bahsetmiştir. Timm (1991) bu durumu eleştirmektedir. Bu kavramların farklı anlamları olduğunu, aynı kavramı araştıran çalışmalardan yanlış çıkarımlar yapıldığını söyler. Bu alışmada, Rho (1989) tarafından kullanılan ve “ Evlilik doyumunu evlilik ilişkisi olan çiftler arasında ya da kendinin deneyimlediği mutluluk, zevk veya tatmin düzeylerinin

Açıklama [BU1]: şimdi anlıyorum ki siz alt başlıkları numaralandırmada bir hta yapıyorsunuz. Birinci bölümde, 2 diye başlayan bir alt başlık olamaz. Yani, bu başlık, 1.2 olabilir ancak. Yukarıdakiler ise, 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3. gibi devam edebilir.

birey tarafından öznel değerlendirmesidir” tanımı kullanılmıştır. Mutlu evlilikler, bireylerin hayatına değerli katkılar yapar (aktaran, Basat, 2004, s.24).

Evlilik doyumu, istedikleri şeylerin ne derece tatmin edildiğidir. Başka bir ifade ile bireyin evlilik ilişkisine, ilişkisindeki gereksinimlerinin karşılanma düzeyine dair bireysel algı olarak tanımlanabilir (Tezer, 1996).

2.1. Evlilik ve Evlilik Doyumu

Evlilik kurumu, boyutları ve içeriği zamana bağlı olarak değişiklik gösteren, bununla birlikte tarihi insanlığın varlığı kadar eski, evrensel ve toplumsal düzenin bir parçasıdır (İbrahimoğlu, 2004; Gül, 2015). Toplumu oluşturan en küçük ve temel yapı ailenin kurulabilmesi için de gereklidir (İbrahimoğlu, 2004; Tutarel-Kışlak ve Göztepe, 2012). Evlilik, aile sistemini yasal zemine oturtan, neslin devamını sağlayan önemli bir insan ilişkisidir. Yapısı gereği, bireylerin mutluluğunu ve ailenin işlevini etkilemektedir (Öztürk, 2014).

Evlilik, en önemli ve temel insan ilişkisi olarak tanımlanır. Bir aile ilişkisinin kurulmasını ve gelecek nesillerin yetiştirilmesini sağlayan temel yapıyı oluşturur (Rosen-Grandon, Myers ve Hattie, 2004). Hünler ve Gençöz'e (2003) göre evlilik bireyin yaşamındaki en önemli kişilerarası birlikteliklerden biridir. Bu birliktelikte, evlilik hem doyum verici ve mutluluk kaynağıdır hem de bazı bireyler için olumsuzlukları beraberinde getirir.

İyi bir evlilik, bireylerin hayatına anlamlılık katar ve onlara kimlik kazandırır. Evlilik arzu edilen bir ilişki olmasına rağmen istatistikler evlilik doyumuna ulaşmanın çok da kolay olmadığını göstermektedir. Evlilik doyumu ile ilgili çalışmaların uzun bir geçmişi vardır. Buna rağmen sürekli artan boşanma oranlarından başarılı evliliği sağlamada yeterli bir evlilik doyum düzeyini sürdürmek ve bunu başarma konusunda çok az şey bilindiğini açıkça göstermektedir (Rosen-Grandon ve ark., 2004).

Evlilik doyumunun unsurlarını belirlemek üzere yapılan çalışmalar sonucunda

Fennell (1993) tarafından “delphi yöntemi” olarak anılan bir teknikle uzun ve mutlu evliliklerin karakteristik özelliklerini daraltmış ve evliliğin başarılı bir şekilde sürdürülmesine neden olan en önemli 10 faktör olarak şöyle belirlenmiştir;

- Çiftlerin evliliklerini ömür boyu sürdürme konusunda birbirlerine taahhütleri,

- Çiftlerin birbirine sadakati,
- Çiftlerin ahlaki değerlerinin güçlü olması,
- Bir arkadaş olarak çiftlerin birbirine saygısı,
- Çiftlerin birbirlerine cinsel bağlılığı,
- İyi ana-baba olma isteği,
- Tanrı inancı ve manevi bağlılık,
- Çiftlerin birbirlerini desteklemeleri,
- Çiftlerin birbirleriyle iyi arkadaş olmaları,
- Çiftlerin affetmeye ve affedilmeye istekli olmalarıdır (aktaran, Rosen-Grandon ve ark., 2004, s.59).

2.2. Evlilik Doyumuna İlişkin Kuramlar

Genel anlamda doyum kavramı, bireyin ilişkisine yönelik öznel bir değerlendirmesini ifade eder (Baran, 2013). Mutsuz bir evliğı sürdürmek bireyin genel mutluluğunu, yaşam doyumunu, benlik saygısını ve genel sağlığını olumsuz etkileyebilmektedir. Hawkins ve Booth'un aktardığına göre (2005, s.452), sosyal bilimciler, evli bireylerin psikolojik ve fiziksel iyilik düzeylerinin bekâr, boşanmış ya da ayrı yaşayan bireylere göre daha yüksek olduğunu belirlemiştir.

Evlilik bireyin yaşamındaki en önemli kişilerarası ilişkilerden biridir. Evlilik kimileri için önemli bir doyum ve mutluluk kaynağı olurken, kimileri içinde birçok olumsuzluklara sebep olabilmektedir (Baran, 2013). Bu noktada çeşitli kuramcılar neden bazı evliliklerin doyumlu bazılarının da doyumsuz olduğuna cevap aramış ve çeşitli kuramsal modellerle açıklamaya çalışmışlardır. Bu çalışmada evlilik doyumunu bilişsel-davranışçı kuram ve iletişim kuramı çerçevesinde açıklanacaktır.

2.2.1. Bilişsel-Davranışçı Kuram

Bilişsel-davranışçı kurama göre, bireylerin ilişkilerine yükledikleri düşünce, inanç, beklenti gibi bilişsel öğeleri, onların gerek eşleri ile gerekse diğer aile bireyleri ile kurdukları ilişkilerine yönelik düşünce, his ve davranışlarında belirleyici rol

oyunmaktadır. Bu bilişsel ögeler, nasıl düşündüklerini, nasıl hissettiklerini ve nasıl davrandıklarını etkilemektedir (Gladding, 2015). İlişkiye dair bireylerin bilişsel unsurları, ilişkilerinin nasıl yürüdüğüne, ilişkilerinde bireylerin nasıl roller oynadıklarına dair varsayımlarda bulunur. İlişkilerde ne çeşit olayların meydana geldiğine yönelik bireylerin beklentilerini ve algılarını, bireylerin davranışlarını nasıl olması gerektiği ve ilişkinin devam etmesi için nelerin gerektiğine yönelik ölçümler yapar. Bu kurama göre, bazı ilişkilerle ilgili bilişsel unsurlar sağlığa katkı yaparken bazıları da sıkıntıya ve çatışmaya yol açabilir. Bu yaklaşımda amaç, çiftlerin kendilerine yarayacak şekilde nasıl düşünebileceklerini ve lüzum halinde düşüncelerini nasıl değiştirebileceklerini öğretmektir. Davranış değişimini gerçekleştirmek için eğitim, iletişim ve problem çözme stratejileri, akılcı olmayan düşüncelerin tartışılarak çürütülmesi, düşünceyi durdurma gibi çeşitli yaklaşımlar kullanır (Gladding, 2015).

Long, Burnett ve Thomas (2006), davranışçı kurma göre bütün davranışların öğrenildiğini ve bunların geri alınabileceğini varsayar. Bilişsel kuramda ise devreye inanç sistemi girer. İnanç sistemi hem davranışları hem de duyguları belirler. Davranışsal ve bilişsel etkenler çiftlerin cinsel ilişkileri ile etkileşim halinde olmakta ve cinsel yaşantıları üzerinde belirleyici rol oynamaktadırlar. Cinsel öyküleri olan geçmişteki bazı cinsel davranışlar öğrenilmiştir ve cinsel eşlerin davranış tekrarı ve özümleyici öğrenme deneyimleri vasıtasıyla yeni davranışlar öğretilbilir şeklinde yaklaşır (aktaran, Öztürk, 2014: ss.17-18).

Christensen, Jacobson ve Babcock'a (1995) göre, davranışçı yaklaşım, eşlerin evlilik yaşamlarındaki doyum miktarlarının artması için davranışların düzenlenmesi gerektiğini bunun da bazı faktörlere bağlı olduğunu ifade etmektedir. Bu yaklaşıma göre evlilik yaşamlarındaki doyumun artması için: Öncelikle, ilk zamanlarda eşlerinde duygularında meydana gelen coşma ve hoşça giden davranışların ilgi çekiciliğine zamanla aşına olmaktadır. Bu aşına sürecinde eşleri mutlu eden davranışlar etkisini giderek azaltmaktadır. Bu tarz problemlerin yaşanmaması için eşlerin tek düze davranışlar yerine davranışlar çeşitliliği göstermesi gerekmektedir. Evlilikte davranış çeşitliliğinin doyum düzeyini artış yönünde etkileyebileceği öngörülmektedir. İkinci etken olarak, eşler birbirleriyle uyumlu olduklarını düşündükleri halde öyle bir zaman gelir ki eşlerin arzu ve istekleri aynı paydada buluşmaz. Birbirleriyle aynı paydada buluşmadığı durumlarda problemlerin üstesinden gelmeleri gerektiği halde bunu başaramayan eşlerin mutsuz hissettikleri araştırmalar tarafından da desteklenmektedir.

Bu aynı paydada buluşamama sebepleri olarak eşlerin birbirleriyle daha fazla vakit geçirmemeleri ve birbirlerinin negatif yönlerini görmelerinin etkili olabileceği düşünülmektedir. Üçüncü etken olarak, evlilik yaşamlarının haricinde bireylerin kendi sosyal yaşamlarında yaşadıkları olumsuz bir hadiseden etkilenmesi ve bunu eşlerine yansıtmasıdır. Evlilik dışındaki sosyal ve iş yaşamlarında bireylerin vermiş oldukları kararlar ve yaşanılanlar bir taraf için ceza diğer tarafta içinde ödül olarak görülebilir. Bu durum evlilik doyumunu olumsuz etkileyebilmektedir (aktaran, Çelik, 2006: ss.31-32).

Son dönemde yapılan çalışmalar, bilişsel davranışçı terapinin kadın cinsel işlev bozukluklarını tedavi edebileceğini ileri sürmektedir (Kalkan ve Ersanlı, 2005; Stephenson, Rellini ve Meston, 2013). Bu çalışmalardan biri Stephenson ve ark. (2013) tarafından yapılmıştır. Çalışmada, cinsel işlev bozukluğu olan 31 kadının katıldığı çalışmalarında, tedavi öncesi ilişki doyumunun bilişsel davranışçı cinsel terapiye tedavi yanıtını ne derece yordadığı araştırılmış, kadınların tedavi öncesi ve sonrası, cinsel doyum, cinsel stres, cinsel işlev ve ilişki doyumlarını öz bildirim ölçekleri ile değerlendirmişlerdir. Araştırma sonucunda, bilişsel davranışçı terapi, tedavi öncesi düşük ilişki doyumu olan kadınlarda cinsel işlevleri artırmış, cinsel streslerini azaltmaya yeterli olmamıştır. Pehlivan (2011) çalışmasında bilişsel davranışçı yaklaşımın kadınların evlilik doyumlarını ve iyi oluş düzeylerini artırdığını belirlemiştir. Balcı (2004) ise bilişsel davranışçı tedaviyi vajinismus olan kadınlarda uygulamış ve araştırma sonucunda bilişsel davranışçı terapinin kadınların hem cinsel işlev düzeylerinde hem de yaşam kalitelerinde, benlik saygıları ve öz yeterlilik düzeyleri üzerinde olumlu etkileri olduğunu ortaya koymuştur.

Kalkan ve Ersanlı (2008), evlilikteki ilişkinin uyum ve denge içerisinde devam ettirebilmesi için, çiftlerin çatışma ve uyumsuzluk durumu ile nasıl başa çıkacaklarının öğretilmesinin problem oluşumunu ve artışını önleyeceğini, bunu sağlamak için de eğitimin önemli olduğunu belirtmişler ve son zamanlarda sıklıkla kullanılan bilişsel-davranışçı yaklaşımı çalışmalarında kullanmışlardır. Çalışma sonucunda evlilik ilişkisini geliştirmeye yönelik eğitim programının çiftlerin evlilik uyumunu artırdığını belirlemişlerdir. Baran'da (2013) çalışmasında iletişim çatışmasına yönelik eğitimlerin çiftlerin evlilik doyumu üzerine etkisini incelemiş ve iletişim çatışmaları eğitiminin kadınların evlilik doyumlarını olumlu düzeyde etkilediğini belirlemiştir.

Sullivan ve Schwebel (1995), aile ve eşler arasındaki doyumsuzluğun gerçekçi olmayan düşünce, duygu, davranışlardan kaynaklandığını belirterek, eşler arasındaki

doyumsuzluğun bilişteki gerçekçi olmayan düşüncelerin değiştirilmesi ile ortadan kalkacağını vurgulamaktadır.

Visla, Flückiger, Holtforth ve David (2016), mantıksız inanışlar ile stres arasındaki ilişkiyi incelemiş, tüm mantıksız inanışların stres, anksiyete, depresyon, kızgınlık ve suçluluk gibi çeşitli türdeki stresle pozitif yönde ilişkili olduğunu saptamışlardır. Bireylerin hem kendileri hem de eşleri hakkında akılcı olmayan inanışlar evlilik uyumunu etkileyebilmektedir. Negatif duygu, düşünce ve çatışmalarla başa çıkmada bilişsel-davranışçı eğitim programları kullanılmaktadır (Kalkan ve Ersanlı, 2008).

Bağırarak, aşağılamak, eleştirmek, küçümsemek gibi davranışlar evlilikte yıkıcı tepkileri oluştururken, hoş giden sözler söyleme, tartışma esnasında sakinliği koruma ve etkin dinleme gibi yapıcı davranışlar ise olumlu tepkileri içerir. Davranışsal yaklaşıma göre, yıkıcı davranışların evlilik üzerinde olumsuz etkileri olduğunu, evlilik uyumu ve evliliğin devamını olumsuz anlamda etkiler. Yapıcı davranışlar ise, evlilik üzerinde olumlu etkilere sahiptir, evlilik uyumunu ve evliliğin devam etmesine katkıda bulunur (Karagöz-Okutan, 2016).

2.2.2. İletişim Kuramı

İletişim süreci, duyguların, düşüncelerin ve fikirlerin bir başka kişiye nasıl aktarıldığı, aktarılan ileti ile bir kişinin bir başka kişinin davranış veya zihinsel durumunu etkilemesi olarak değerlendirilir. İletişim sürecinde, kimin ne söyledi, hangi kanalla söylediği, kime söylediği ve söylenen kişide nasıl bir etki bıraktığı sorularına yanıt aranır. Bu süreçte, iletiler düzgün bir şekilde aktarılması, aktarılan simgenin yüklenmek istenilen anlamla ne kadar uyumlu olduğu ve aktarılan kişide ne kadar etkili olduğu önemlidir (Taşkiran, 2007).

Evlilik yaşamında çiftlerin birbirleri ile olan iletişiminin iki temel işlevi vardır. Bunlardan birincisi, iletişimle çiftler yakınlık kurar ve birbirlerini anlamaya yönelik çaba sarf ederler. İkinci işlevi ise, çiftlerin yaşama dair sorunları birlikte iletişim kurarak çözmeleridir. Evlilikteki iletişim evlilik mutluluğunun önemli yordayıcılarından biri olarak kabul edilmektedir (Çelik, 2006).

Evlilikteki iletişim, eşlerin birbirleri ile olan davranışsal, bilişsel ve duygusal etkileşimlerinden ve her birinin bu etkileşimlere ne gibi anlamlar yüklediğini içermektedir. Eşlerin bireysel farklılıkları nasıl değerlendirdiğini, evlilik ilişkilerinden beklentilerini, evlilikteki rollerini neye göre belirleyeceklerini, evlilikte yaşanan güçlük, sorun ve çatışmaları nasıl çözüme kavuşturacakları gibi konularda iletişimi kullanırlar (Karagöz-Okutan, 2016).

Gottman ve Krokoff (1989), evliliğe zarar verdiği düşünülen anlaşmazlık ya da kızgınlık değişimleri gibi evlilikteki bazı iletişim kalıplarının uzun dönemde evliliğe zarar vermeyebileceğini belirtmektedir. Bu iletişim kalıpları, evde eş zamanlı yaşanan mutsuzluk ve olumsuz etkileşimle ilişkilidir. Fakat uzun dönemde evlilik doyumunu geliştirebileceği öngörülmektedir. Bununla birlikte sızlanmayı da içeren savunuculuk, inatçılık ve iletişimden geri çekilme durumlarında bu durum geçerli değildir. Mutsuz bir evliliği olan kadınlar, eşlerinden şikâyet ediyor ve iletişimden kaçınıyorlar. Gottman ve Krokoff, araştırmaları sonucunda kadınların anlaşmazlıklarla yüzleşmesi gerektiğini, şikâyet, korku ve üzünlüğü aşırıya kaçırılmalarını bunların yerine kızgınlıklarını ve kibirlerini ifade etmeleri gerektiğini önermektedirler.

Eşlerin iletişimi, cinsel ilişki doyumunu sürdürmek ve geliştirmek için önemlidir. Cupach ve Mett' e göre (1991) cinsel iletişim cinsel doyumunu iki farklı yolla etkilemektedir. Bunlardan biri ifade etme yolu diğeri de aracı yoldur. İfade yolunda, eşler kendilerini cinsellikle ilgili sevdikleri ve sevmedikleri konularda geniş bir şekilde ifade ederler. Bu ifade etme durumu ilişkinin doyumuna ve ilişkinin bağlılığına katkı yapar. Böylece, ilişki doyumunu arttıkça cinsel doyumda artar. İkinci yol olan aracı yola göre ise, bireyin kendi cinselliğini ifade etmesi, eşinin cinsellikte sevdiği ve sevmediği şeyleri anlamasına yol açar. Çiftler arasındaki böyle bir cinsel diyalog, olumlu cinsel etkileşimi maksimuma çıkmasını sağlarken diğer taraftan da olumsuz cinsel etkileşimi minimize eder (aktaran, MacNeil ve Byers, 2005).

3. Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki

Cihan-Güngör'ün aktardığına göre (2007, s.2-5), evlilik doyumunun hangi değişkenlerden etkilendiğine dair çalışmaların bir kısmı, evlilik öncesi unsurlara, bir kısmı sosyo-ekonomik unsurlara, bir kısmı da çiftlerin birbirleri ile olan ilişkilerinin niteliğine odaklanmıştır.

Açıklama [BU2]: Örneğin 3 diye bir bir alt başlık, ancak üçüncü bölümde olabilir.

Evlilik ve cinsellik arasındaki ilişki kimi araştırmalara konu olmuştur. Cinsellik, evlilik ilişkisindeki en önemli unsurlardan biri olarak kabul edilir (Basat, 2004). Crowe (1995), çiftler arasındaki cinsel ilişkisinin genel ilişkinin bir çeşit evreni olarak görülebileceğini ileri sürer. Genel ilişki, doyumsuz olursa, eşler arasındaki cinsel ilişkiler de olumsuz anlamda etkilenmektedir. Benzer şekilde Klemer'a göre (1970), iyi cinsel uyum genellikle, iyi bir evlilik ilişkisine bağlıdır (aktaran, Basat, 2004). Cinsel anlamda doyumlu olan çiftlerin evlilikleri de doyumludur (Öztürk ve Arkar, 2014). Stephenson ve Meston'a (2010) göre ise cinsel doyum tüm yaşam kalitesini de etkilemekte, ilişki doyumunu ile birlikte ilişkinin devamlılığı üzerinde de rol oynamaktadır.

Bireylerin, cinsel deneyimleri birbirlerinden farklıdır. Her bireyin, cinselliği kendine has inançları, duyguları, düşünce ve tutumları vardır ve cinselliği bireysel ve özel bir şekilde deneyimler. Diğer taraftan, cinsellik bireyin var olma durumudur ve bu durum cinsel aktivite içerisinde olan eşlerin her birini ilgilendirir. Evlilik, cinsel birlik olarak kabul edildiğinden, cinsellik, evlilik ilişkisinin en önemli unsurlarından biri olarak kabul edilir (Basat, 2004). Cinsel doyum ve evlilik doyumunu karşılıklı olarak birbirlerini destekliyor olsa da, evlilik ve cinsel doyum arasındaki evlilikte cinsellik ve evlilik ilişkisi gibi konuların yaygın bir şekilde çalışılmadığı görülür (Basat, 2004).

Hem terapistler hem de bireyler, romantik ilişkilerinin kalitesi ile cinsel yaşamlarının kalitesi arasında bir ilişki olduğunu belirtmektedirler (Byers, 2005). Gerçekte araştırmacılar, tutarlı bir şekilde ilişki doyumunu ile cinsel doyum arasında güçlü bir bağ olduğunu gösterir (Byers, 2005; Erbek ve ark., 2005; Litzinger ve Gordon, 2005). Cinsel doyum kişilerarası değişim modeli, ilişki kalitesinin cinsel doyumunu etkilediğini ileri sürmektedir. Bu bakış açısı, eşlerin çözüm bulmamış çatışma deneyimleri, aşkın olmaması ve duygusal mesafe düşük cinsel doyumla bağlantılı olduğunu göstermektedir (Byers, 2005). Ayrıca, ilişki doyumunu kısmen kendini ifade etme ve cinsel doyum arasındaki ilişkiye arabuluculuk eder. Kendini ifade etme ilişki doyumunu artırmakta bu da cinsel doyum artışına yol açmaktadır (MacNeil ve Byers, 2005). Dönüşümlü olarak, cinsel doyum düzeyi tüm ilişkilerin etkin değerlendirilmesine de etki edebilir. Örneğin, ilişki güçlendirme programları gelecekte yaşanması olası ilişkiye olan uyumu artırmaya yönelik bir yol olarak cinsel ilişkinin geliştirilmesini içerir. Cinsel doyum ile ilişki doyumunun çift yönlü bir ilişki olduğu da söylenebilir. Henderson-King ve Veroff (1994) tarafından yeni evli çiftlerde yapılan ve 2 yıl süren bir çalışma bu görüşü

desteklemektedir. İlişkinin erken dönemlerindeki ilişki doyumu ile cinsel doyum arasında ilişki uzun süreli ilişkilere göre daha güçlüdür. Cinsel doyum ile ilişki doyumunu etkileyen bir diğer unsurda çiftler arasındaki iletişim olabilir. Zayıf iletişimin hem cinsel doyumuna hem de ilişki doyumuna zarar verebilir (aktaran, Byers, 2005, s.113).

İlişki doyumu ile cinsel doyum arasındaki gündelik ilişki kadınlar ve erkekler için farklılık gösterebilir. Geleneksel cinsel senaryo, cinsel aktiviteye olan ilginin erkeklerde kadınlara göre daha fazla olduğu belirtir. Kadınlar, cinsel doyumun oluşması için sevgi dolu bir ilişki beklentisindedirler. Erkeklerin ise, uzun dönem ilişkinin içinde ya da dışında her ikisinde de cinsel aktiviteye karşı motivasyonlarının yüksek olması beklenir (Byers, 2005).

4. Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumunu Etkileyen Sosyo-Demografik Özellikler

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmada cinsel doyum ve evlilik doyumunu ile ilişkisi olduğu varsayılan evli çiftlerin yaş, evlenme yaşı, evlilik süresi, eğitim ve gelir düzeyi, çocuk sayısı, cinsel ilişki sıklıkları ve daha önce evlilik terapisi geçmişleri değişkenleri ele alınmıştır. Evlilik, bireylerin yaşamını etkileyen önemli bir yaşam deneyimi olması sebebi ile araştırmalara konu olmaktadır.

Bireylerin evliliklerini devam ettirmelerinde evliliklerinden aldıkları doyum önemli role sahiptir. Evlilik doyumunu evliliğin devamını sağlayan ve iki tarafı bir arada tutan bir yapı niteliğindedir (Eskin, 2012).

Gheshlaghi, Dorvashi, Aran, Shafiei ve Najafabadi (2014), boşanma başvurusunda bulunan İran'lı kadınların cinsel doyumlarını incelediği çalışmalarında, cinsel doyumun yaş, ekonomik durum, gelir düzeyi, evlilik süresi, çocuk sayısı değişkenleri ile ilişkili olduğunu göstermişlerdir. Boşanma oranı cinsel doyumla ilişkilidir ve cinsel doyum İran'lı kadınların evliliklerinin devamında önemli bir role sahiptir.

Bir başka çalışmada Güven ve Sevim (2016), yaş değişkeni ile evlilik doyumunu arasındaki ilişkiyi incelemiş ve araştırma sonucunda yaşın evlilik doyumunu yordamadığını belirlemiştir. Birbaum'a göre ise (2007), yaş değişkeni, cinsel uyarılma ile ilişkilidir. Cinsel uyarılma da cinselliğin süresini etkilemektedir.

Eskin'e göre (2012) kadınlarda evlilik doyumu geç evlenme ile artmaktadır. Bu durum kadınların daha fazla eğitim almalarına ve ekonomik olarak kendilerini bağımsız ve güçlü hissetmeleri sebebine bağlanmış ve istatistiksel olarak kadınların evlenme yaşı ve eğitim düzeyleri arasında anlamlı ve doğrusal bir ilişki belirlemiştir. Erkeklerin evlenme yaşı ve eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki belirlemiştir. Zaheri, Dolatian, Shariati, Simbar, Ebadi ve Azghadi (2016), çiftlerin duygusal, ve ruhsal sağlıklarının belirleyici ve evlilikteki başarıları için en önemli faktörlerden birinin evlilik doyumu olduğunu belirtmişler ve meslek, evlilik süresi, yaş, çocuk sayısı, ekonomik durum ve gelirin etkisine vurgu yapmışlardır.

Ziaee, Jannati, Mobasheri, Taghavi, Abdollahi, Modanloo ve Behnampour'a göre (2013), evlilik doyumu, sağlıklı bir aile oluşumunu etkileyen unsurlardan biridir. Cinsel doyum da evlilik ilişkisinden alınan doyumu etkileyen bir unsurdur. 140 evli kadınla yaptıkları çalışmada, cinsel doyum arttığında evlilik doyumunda artış gösterdiği, eğitim düzeyi evlilik doyumu ile ilişkili olup, cinsel doyumun evlilik doyumundaki etkileri de çocuk sayısı ve eğitim düzeyi tarafından etkilenmektedir. Bulgular, ve evlilik öncesi danışmanlığı ve eğitim programlarının gelişimine gereksinim olduğunu göstermektedir. Sürekli eğitim, evlilik sonrası çiftlerin evlilik yaşamına geçiş sürecinde yardımcı olacaktır.

Evlilikle bireyler, hayatlarında birtakım yeni değişiklikleri yaşamaya başlamaktadırlar. Bekar olma rolü yerini evli ve çift olma rolüne dönüşmekte, sadece kendi aralarında değil birbirlerinin anne ve babalarının da dahil olduğu ilişkilerde etkisini göstermektedir. Yeni rol, görev ve sorumluluklara uyum sağlamak, mutlu ve doyurucu bir evlilik ve cinsel yaşam inşa etmekle mücadele etmek zorunda kalabilmektedirler. Bu değişim ve zorlayıcı durumlar beraberinde çatışma, hayal kırıklıklarının yaşanmasına ve hatta boşanmalara kadar gidebilmektedir. Bu noktada çeşitli evlilik ilişkisi geliştirme ve terapi programları devreye girmektedir (Sevim, 2016)

Eskin (2012), çalışmasında evlilik terapisine başvuran çiftlerin evlilik doyumları ve evlilik terapisini hakkında ne düşündüklerini ve bunlarla ilişkili etmenleri incelediğinde, evlilik doyumu yüksek olan erkeklerin evlilik terapisine yönelik başarı şansını daha yüksek gördükleri, evlilikte yaşanan sorunların erkek tarafından oluşturulduğunu düşünen kadınların ise eşlerini eğiterek sorunlarını çözüme

kavuşturacaklarını düşündüklerini belirlemiştir. Kadınlar için evlilik terapisinin başarılı olması için gösterilecek çaba şiddetin varlığı ile ters orantılıdır.

Kalkan ve Ersanlı (2008), bilişsel davranışçı yaklaşım temelli evlilik geliştirme programının çiftlerin evlilik uyumlarını etkisini araştırdığında, eğitim programına katılan grubun katılmayan gruptakilere göre evlilik uyum düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Ayrıca, evlilik öncesi düzenlenecek eğitim programının öneminden bahsetmiştir.

Erbek ve ark. (2005), cinsellik ve çift uyumu arasındaki ilişkiyi üç farklı grup üzerinden karşılaştırmalı bir şekilde araştırmış, evlilik danışma merkezine evlilik sorunlarından dolayı kendi isteği ile, mahkeme kararı ile ve daha önce hiç psikolojik destek almamış evli çiftler katılmıştır. Bu araştırma sonucuna göre, evlilik danışma merkezine başvuran gruptaki çiftlerin yaşadıkları cinsel sorunlar ile çift uyumları arasında bağlantı olmadığı, bununla birlikte kontrol grubundaki çiftlerin cinsel sorun ve çift uyumları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemişlerdir.

Balcı ise (2014), çiftlerin cinsel doyumları başta olmak üzere, yaşam kaliteleri, benlik saygıları, öz yeterliliklerini etkileyen cinsel işlev bozukluğu olan vajinismuslu kadınlarla bilişsel davranışçı terapinin etkilerini incelediğinde, bilişsel davranışçı terapinin hem kadınların hem de eşlerinin tedavisinde fayda sağlayacağını belirtmiştir. Hartman ise etkin bir evlilik terapisinin her zaman cinsel işlev bozukluğunun düzeltilmesinde yeterli olamayacağını ve hatta gerekli de olmayabileceğini belirtmiştir (aktaran. Gülsün ve ark., 2009).

Cinsellik beyinde başlayan, cinsel organların da devreye girmesi ile bireyi fiziksel, duygusal ve bilişsel anlamda etkileyen bir işlemdir. Her ne kadar üreme amacı da taşıyor olsa, cinsellik bireyin yaşamında önemli bir yere sahiptir ve bireyin evlilik yaşamını ve yaşamdan aldığı doyumunu etkileyebilmektedir.

5. Araştırmanın Amacı

Mutlu bir evlilik için evlilik doyumunu oldukça önemlidir. Ailenin rahatını, konforunu, ruhsal durumunu etkilemektedir (Yıldız ve Çevik, 2016). Ayrıca, evlilik doyumunu ile cinsel doyum birbirleri ile ilişkilidir (Çağ ve Yıldırım, 2013). Batı kültürlerinde, evlilik, genellikle aşkla ve tanışma ve birlikte geçirilen dönemden sonra gerçekleşmektedir. İslam kültürlerinde ise evlilik aileler tarafından düzenlenmektedir. Bundan dolayı, evlilik doyumunu Türkiye'nin de içinde bulunduğu İslam toplumlarında

batıdakilerden farklıdır (Yasan ve Gürgen, 2008). Hünler ve Gençöz'e (2005) göre din değerler sistemidir ve yaşam için bir rehber niteliğindedir. Bundan dolayı dini tutum doyumu etkileyebilir. Kim, Seidlitz, Ro, Evinger ve Duberstein, (2004) araştırmalarında dini inançlar ile iyi ruh hali, nezaket, saygı, mutluluk ve barış gibi olumlu duygular pozitif yönde ilişkilidir (aktaran, Jafari, Neisani Samani, Fatemi, Ta'avoni, ve Abolghasemi., 2015: 214).

Muhafazakâr ataerkil bir İslam ülkesi olan Pakistan'da, bir kadının tek başına yaşadığı bile neredeyse hiç duyulmaz. Kadının daima bir erkek korumasına ihtiyacı vardır. Bu erkek figürü eş, baba, erkek kardeş ya da oğul olabilir. Şiddete maruz kalma veya aileleri tarafından dışlanma korkusuna rağmen Pakistanlı kadınların çoğu evliliklerinde doyuma gereksinimleri olduğunu dile getirmişlerdir (Qadir, de Silva, Prince, ve Khan, 2005). Birçok Arap toplumunda evlilik kurumu kutsal bir gelenektir ve en önemli sosyal bağlardan biri olarak kabul edilir. Birleşik Arap Emirlikleri'nde çok eşlilik serbesttir. İslam dini bir erkeğe dört kadınla evlenme izni verir. Erkeklerin evlilik doyumları kadınlarınkinden daha yüksektir (Al-Darmaki, Hassane, Ahammed, Abdullah, Yaaqeb, ve Dodeen, 2016). Jafari ve arkadaşları (2015), bir diğer İslam ülkesi olan İran'da yaptıkları çalışmada, dine bağlılığın evlilik doyumunu yükselttiğini belirlemişlerdir. Edalati ve Redzuan'a (2010) göre ise İran geleneksellikten modernliğe doğru değişim göstermektedir ve İranlı kadınlar, geleneksel aile değerleri ile evlilik sonrası daha fazla karşılaşmaktadır. Modernizmin etkisi ile İranlı kadınlar, onları ailenin ikinci sınıf üyesi yapan bu değerleri çoğu reddetmektedir. Türkiye'de ise dini ve kültürel normlar, cinselliğin açık bir şekilde tartışılıp konuşulmasını engellemektedir (Turan, Kopuz, Özcan, Kocakaya, Şahin ve Solmaz, 2014). Bu durum bireylerin cinsel terapi arama davranışını da farklılaştırmaktadır (Yasan ve Gürgen, 2008).

Bu çalışmada, Türkiye'de yaşayan kadınların cinsel işlev düzeyi ve cinsel memnuniyet düzeyi kavramlarının, evlilik doyumuyla nasıl bir ilişki içerisinde olduğuna yönelik bilgiler sağlanması amaçlanmakta ve cinsel terapi alanında çalışan danışmanların terapide ele almaları gereken konulara yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmada sınanacak hipotezler şunlardır;

- Kadınların cinsel memnuniyet düzeyleri ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

- Kadınların cinsel işlev indeksi düzeyleri ile cinsel memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Kadınların cinsel işlev indeksi düzeyleri ile evlilik doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Kadınların yaşlarına göre cinsel memnuniyet düzeyleri, cinsel işlev indeksleri ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.
- Kadınların eğitim düzeylerine göre kadınların cinsel memnuniyet düzeyleri, cinsel işlev indeksleri ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir fark vardır.
- Kadınların gelir düzeylerine göre kadınların cinsel memnuniyet düzeyleri, cinsel işlev indeksleri ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir fark vardır.
- Kadınların evlilik sürelerine göre cinsel memnuniyet düzeyleri, cinsel işlev indeksleri ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.
- Kadınların kaç yaşında evlendiğine göre cinsel memnuniyet düzeyleri, cinsel işlev indeksleri ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.
- Kadınların cinsel ilişki sıklıklarına göre kadınların cinsel memnuniyet düzeyleri, cinsel işlev indeksleri ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir fark vardır.
- Kadınların çocuklarının olup olmamasına göre kadınların cinsel memnuniyet düzeyleri, cinsel işlev indeksleri ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir fark vardır.

6. Araştırmanın Önemi

Evlilik kurumu ile meşru bir anlam kazanan cinsellik, bireyin duygu ve düşüncelerinin ve toplumsal bazı unsurların etkisi altındadır. Yaşamsal olduğu kadar aynı zamanda doğal bir eylem olmasına rağmen biyolojik, psikolojik ve sosyal etkilerle şekillenir. Cinselliğin yaşanma biçimi, başta birey olmak üzere aile ve toplumu etkisi altına alır. Cinsellik evlilikten alınan doyumu yakından etkiler ve bu durum cinsellik ve evlilik doyumunun araştırılmasını gerekli kılar.

Evlilik doyumu ile ilgili Türkiye’de yapılmış çeşitli araştırmalar mevcuttur. Bu araştırmalardan Çelik (2006), çalışmasında evlilik doyum ölçeğini geliştirmeye yönelmiş, Çapkın (2012), evlilik doyumunu benlik saygısı, bağlanma stilleri, kişilik özellikleri ve romantik kıskançlık açısından yordamış, Canel (2007), ailenin problem çözme becerisinin evlilik doyumuna olan etkisini incelemiştir. Bazı çalışmalar ise cinsel

mitleri, toplumsal cinsiyet rollerini (Döner, 2015), yüklemeler ve iletişim çatışmalarını (Curun, 2006) ve iletişim çatışmasına yönelik eğitim (Baran, 2013) ile ilişkisini incelemiştir. Evlilik kurumu ve cinsellik çok boyutludur ve farklı unsurlar tarafından etkilenir. Her bir çalışma konusu gereği evlilik doyumunda etkili olduğu düşünülen farklı unsurları incelemiştir. Evlilik doyumunu etkileyen önemli bir başka faktörde cinsellik ve cinsel doyumla olan ilişkisidir. Cinsellik Türkiye'nin de aralarında bulunduğu birçok doğu toplumunda göz ardı edilen, konuşulması bile bazen hoş karşılanmayan bir konudur. Her ne kadar insan doğası gereği yaşamının bir parçası olsa da bu konuda yeterli sayıda araştırma olmadığı düşünülmektedir. Özellikle kadın cinselliği ve cinsel memnuniyeti ile ilgili çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu çalışma, kadın cinselliğini, kadının evlilikten aldığı doyumun ve cinsel yaşamından memnuniyetin birbirlerine olan etkisini araştırması açısından konusunda ilk çalışmalar arasındadır ve önemlidir. Araştırmadan elde edilen bulguların kadınların cinsel yaşamları, evlilik doyumunu ve cinsel doyumları hakkında bilgi vereceği düşünülmekte, konu ile ilgili meslek gruplarının çalışmalarına katkı yapacağı öngörülmektedir.

BÖLÜM 2. YÖNTEM

Bu kısımda kullanılan kadınların kişisel bilgi formu ile kadınlara uygulanan Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçekleri açıklandı.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, kadınların cinsel işlev indeksi, cinsel memnuniyeti ile evlilik doyumu düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek adına tasvir edici bir çalışmadır. Araştırma, ilişkisel tarama modeli şeklinde hazırlanmıştır. Bu model ile hedeflenen; yaşanmış ya da yaşanmakta olan bir durumun olduğu şekliyle tanımlanmasıdır (Karasar, 2009).

Şekil 2.1. Araştırmanın Modeli

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini İstanbul İlinde yaşayan kadınlar oluşturmaktadır. Araştırmada Nisan – Ekim 2018 tarihleri arasında internet üzerinden Survey üzerinden çalışmaya gönüllü olan 213 kadından veri toplanmıştır. Verilerin SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 21.0 programına yüklendikten sonra 13 tane katılımcı uç değer olduğu tespit edilerek çalışmadan bu veriler çıkarılmıştır. Çalışmanın örneklemini gönüllü olan 200 kadın katılımcı oluşturmuştur.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmaya gönüllü katılan kadınların kişisel özelliklerini tespit etmek adına hazırlanan form ile birlikte kadınların cinsel işlev indeksini belirlemek için Rosen ve arkadaşları (2000) tarafından geliştirilen Cinsel İşlev İndeksi Ölçeği, kadınların cinsel memnuniyetini belirlemek için Meston ve Trampnell (2005) tarafından geliştirilen Cinsel Memnuniyet Ölçeği ve kadınların evlilik yaşamlarını belirlemek için Tezer (1996) tarafından Evlilik Doyum Ölçeği açıklanmıştır.

2.3.1. Kadınların Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada kullanılan bu formda (kadınları; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, mesleki çalışma süresi gibi) sorular yer almaktadır (EK-1).

2.3.2. Cinsel İşlev İndeksi Ölçeği

Rosen ve arkadaşları (2000) tarafından geçerlik güvenirlik çalışması yapılan envanter 19 maddeden oluşmakta ve likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin cronbach alfa katsayısı 0.82, test tekrar test güvenirliği 0.79-0.86 bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe

geçerlik ve güvenilirlik analizi Öksüz ve Malhan (2005) tarafından yapılmıştır. Türkçe'ye uyarlanan ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0.95, test tekrar test güvenilirliği 0.75-0.95 bulunmuştur. Ölçek istek, uyarılma, lubrikasyon, orgazm, cinsel memnuniyet ve ağrı olmak üzere altı 6 ayrı başlıktan oluşmaktadır. Her başlık 0 veya 1 ile 6 arasında değerlendirilmektedir. Yüksek puan daha iyi işlev anlamına gelmektedir (Rosen ve ark., 2000; Öksüz ve ark., 2005).

Tablo 2.1. Cinsel İşlev İndeksi Ölçeği ve Alt Ölçeklerindeki Cronbach Alfa Katsayıları

Ölçekler ve Alt Ölçekler	Güvenirlik Alfa Katsayısı
İstek	0.808
Uyarılma	0.895
Lubrikasyon	0.824
Orgazm	0.748
Memnuniyet	0.955
Ağrı	0.913
Cinsel işlev (toplam)	0.934

Araştırmada kullanılan istek ($\alpha=0.808$), uyarılma ($\alpha=0.895$), lubrikasyon ($\alpha=0.824$), memnuniyet ($\alpha=0.955$), ağrı ($\alpha=0.913$) ve cinsel işlev (toplam) ($\alpha=0.934$) ölçeklerinin tamamının güvenilirlik katsayısının yüksek derecede güvenilir olduğu görülmüştür. Orgazm ($\alpha=0.748$) ölçeğinin güvenilirlik katsayısının oldukça güvenilir olduğu görülmüştür.

2.3.3. Cinsel Memnuniyet Ölçeği

Ölçek 2005 yılında Meston ve Trampnell tarafından geliştirilmiş 30 maddelik bir ölçektir. Beşli likert tipinde geliştirilmiştir. Ölçeğin puan aralığı 30-150 puan olan ve kesme noktası bulunmayan ölçeğin yorumlanması, toplam puan ne kadar yüksek olursa cinsel memnuniyetin o kadar iyi olduğu şeklindedir. Ölçeğin cronbach alfa katsayısı sağlıklı grupta 0.91, cinsel işlev bozukluğu bulunan grupta 0.88 ve tüm grupta 0.94 olarak bulunmuştur. Ölçeğin test tekrar test güvenilirliği sağlıklı grupta 0.79, cinsel işlev

bozukluğu bulunan grupta 0.76 ve kombine grupta 0.87 olarak bulunmuştur (Meston ve Trampnell, 2005).

Tablo 2.2. Cinsel Memnuniyet Ölçeğinin Güvenirlilik Alfa Katsayıları

Ölçek	Güvenirlilik Alfa Katsayısı
Cinsel memnuniyet	0.649

Araştırmada kullanılan cinsel memnuniyet ölçeğinin ($\alpha=0.649$) güvenirlilik katsayısının oldukça güvenilir olduğu görülmüştür.

2.3.4. Evlilik Doyum Ölçeği

Tezer (1996) tarafından eşlerin evlilik ilişkisinden sağladıkları genel doyum düzeylerini ölçmek amacıyla ölçek geliştirilmiştir. Envanter toplam 10 maddeden oluşan Likert tipi 5'li bir ölçektir. Ölçeğin kesme puanı bulunmamaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan evlilik doyumunun yüksek olduğunu düşük puan ise evlilik doyumunun düşük olduğunu ifade etmektedir. Ölçeğin geçerliğini belirlemek amacıyla, ölçek evli ve boşanmış bireylere uygulanmış ve grupların ölçekten aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur ($t=6.23$, $p<0.01$). Bu ölçeğin farklı analizlerde test-tekrar test yöntemi ile belirlenen güvenirlilik kat sayısı 0.85, Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ise erkek grubunda 0.88, kadın grubunda 0.91 olarak bulunmuştur (Tezer, E. 1996).

Tablo 2.3. Evlilik Doyumu Ölçeğinin Güvenirlilik Alfa Katsayıları

Ölçek	Güvenirlilik Alfa Katsayısı
Evlilik doyumu	0.957

Araştırmada kullanılan evlilik doyum ölçeğinin ($\alpha=0.957$) tamamının güvenirlilik katsayısının yüksek derecede güvenilir olduğu görülmüştür.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri Nisan – Ekim 2018 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmaya katılan kadınlara; kişisel bilgi formu ile Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçeklerini internet üzerinden survey programıyla veriler toplanmıştır.

2.5. İstatistiksel Analizler

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 21.0 kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları kullanılmıştır.

Sürekli bir değişkenden elde edilen puanların normal dağılım özelliğinde kullanılan çarpıklık katsayısının (Skewness) -1.5 ± 1.5 sınırları içinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2011, s.40). Yapılan normallik sınavında İstek (Skewness : 0.009), uyarılma (Skewness : -0.100), lubrikasyon (Skewness : -0.641) , orgazm (Skewness : -0.083), memnuniyet (Skewness : -0.228) Cinsel İşlev İndeksi (0.088), Cinsel Memnuniyet (Skewness : -0.613) ile Evlilik Doyumu (Skewness : -0.529) Ölçekleri normal dağılım gösterdiği saptanmıştır. Diğer değişkenlerle korelasyonlarında Pearson Korelasyonu; demografik değişkenlere göre karşılaştırmalarında Bağımsız Örneklem T ve ANOVA testi kullanılmıştır. ANOVA testinde gruplar arasında anlamlı farklılık görüldüğünde farkın hangi iki grup arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc Tukey testinden yararlanılmıştır.

BÖLÜM 3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmaya gönüllü olarak katılan kadınların sosyo-demografik özellikleri ile kadınların cinsel işlev indeksi, cinsel memnuniyeti ile evlilik doyumu ölçeklerinin puanlarına dair bulgular yer almaktadır.

3.1 Sosyo-Demografik Özellikler

Araştırma grubunun sosyo- demografik özelliklerine ilişkin istatistiksel veriler tablo 3.1’de verilmektedir.

Tablo 3.1: Sosyo-Demografik Özelliklere İlişkin Dağılımları

	N	%
Yaş		
30 yaş altı	90	45.0
30-40 yaş arası	58	29.0
40 yaş üzeri	52	26.0
Eşlerinin yaşı		
30 yaş altı	51	25.5
30-40 yaş arası	91	45.5
40 yaş üzeri	58	29.0
Meslek		
Serbest	6	3.0
Kamu sektörü	65	32.5
Özel sektör	71	35.5
Çalışmıyor	58	29.0
Eşlerinin mesleği		
Serbest	37	18.5
Kamu sektörü	75	37.5
Özel sektör	81	40.5
Çalışmıyor	7	3.5
Doğup büyüdükları yer		
Köy	9	4.5
Kasaba	27	13.5
Şehir	76	38.0
Metropol	88	44.0
Eşlerinin doğup büyüdüğü yer		
Köy	15	7.5
Kasaba	15	7.5
Şehir	105	52.5
Metropol	65	32.5
Eğitim düzeyi		
Lise mezunu ve altı	51	25.5
Lisans mezunu	97	48.5
Yüksek lisans mezunu	52	26.0

	N	%
Eşlerinin eğitim düzeyleri		
Lise mezunu ve altı	60	30.0
Lisans mezunu	88	44.0
Yüksek lisans mezunu	52	26.0
Çocuk sahibi olma durumu		
Var	112	56.0
Yok	88	44.0
Gelir düzeyi		
1500 TL – 2500 TL arası	52	26.0
2501 TL – 4500 TL arası	59	29.5
4501 TL ve üzeri	89	44.5
Kaçıncı evliliği		
İlk evlilik	191	95.5
İkinci evlilik	9	4.5
Evlilik yaşı		
17-23 yaş arası	56	28.0
24-30 yaş arası	92	46.0
30 yaş üzeri	52	26.0
Evlilik süresi		
0-5 yıl arası	96	48.0
6-11 yıl arası	51	25.5
12 yıl ve üzeri	53	26.5
Evlilik biçimi		
Severek / flört ederek	158	79.0
Görücü usulü	42	21.0
Evde kimlerle yaşadığı		
Sadece kendisi ve eşi	90	45.0
Kendisi, eşi ve çocukları	92	46.0
Kendisi, eşi ve aile büyükleri	8	4.0
Kendisi, eşi, çocukları ve aile büyükleri	10	5.0
Cinsel ilişki sıklığı		
Haftada 1 kez	75	37.5
Haftada 2-3 kez	72	36.0
Haftada 4-5 kez ve diğer	53	26.5
Eşiyle olan evliliğini nasıl değerlendirdiği		
Kötü	59	29.5
Orta	27	13.5
İyi	114	57.0
Eşiyle olan cinsel hayatını nasıl değerlendirdiği		
Kötü	53	26.5
Orta	39	19.5
İyi	108	54.0
Daha önce aile terapisine katılma durumu		
Evet	52	26.0
Hayır	148	74.0

Tablo 3.1'e göre; araştırmaya katılan kadınların yaş ortalamalarının 32.96 ± 7.40 olduğu, eşlerinin yaşlarının ortalamasının 35.96 ± 8.12 olduğu, %35.5'i (n=71) özel sektörde çalışmakta olduğu, eşlerinin %40.5'u (n=81) özel sektörde çalışmakta olduğu, %44.0'ü (n=88) metropolde doğup büyüdüğü, eşlerinin %52.5'u (n=105) şehirde doğup büyüdüğü, %48.5'u (n=97) lisans mezunu olduğu, eşlerinin %44.0'ü (n=88) lisans mezunu, %56.0'sının (n=112) çocuğu olduğu, %44.5'unun (n=89) gelir düzeyi 4501 TL

ve üzeri olduğu, %95.5'inin (n=191) ilk evliliği, %46.0'sı (n=92) 24-30 yaşları arasında evlendiği, %48.0'inin (n=96) evlilik süresi 0-5 yıl arası olduğu, %79.0'u (n=158) severek / flört ederek evlendiği, %46.0'sı (n=92) evde kendisi, eşi ve çocuklarıyla beraber yaşadığı, %37.5'u (n=75) haftada 1 kez cinsel ilişkiye girdiği, %57.0'si (n=114) eşiyile olan evliliğini iyi olarak değerlendirdiği, %54.0'sü (n=108) eşiyile olan cinsel hayatlarını iyi olarak değerlendirdiği ve %74.0'ü (n=148) daha önce aile terapisine hiç gitmediği saptanmıştır.

3.2. Kadınların Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçeklerinden Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesine İlişkin Bulgular

Kadınların cinsel işlev indeksi, cinsel memnuniyeti ile evlilik doyumu ölçeklerinden aldıkları puanlar arasında bir ilişki olup olmadığı Pearson Korelasyon Analizi ile araştırılmıştır ve sonuçları Tablo 3.2, Tablo 3.3 ve Tablo 3.4'de verilmiştir.

Tablo 3.2: Kadınların Cinsel İşlev ve Cinsel Memnuniyet Ölçeklerinden Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkiyi Pearson Korelasyon Analizi İle İncelenmesi

Ölçekler		Cinsel memnuniyet
İstek	r	0.074
	p	0.300
Uyarılma	r	0.291
	p	0.001**
Lubrikasyon	r	0.383
	p	0.001**
Orgazm	r	0.385
	p	0.001**
Memnuniyet	r	0.199
	p	0.005**
Ağrı	r	0.348
	p	0.061
Cinsel işlev (toplam)	r	0.367
	p	0.001**

**p<0.01

Tablo 3.2 incelendiğinde; kadınların istek ve ağrı ölçeklerinden aldıkları puanlar ile kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür [Sırasıyla: r=0.074 ve r=0.348; p>0.05].

Kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları puanlar ile kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur [Sırasıyla: r=0.291, r=0.383, r=0.385, r=0.199 ve r=0.367; p<0.01]. Kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları

puanlar arttıkça kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanlar da artmaktadır.

Tablo 3.3: Kadınların Cinsel İşlev ve Evlilik Doyumu Ölçeklerinden Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkiyi Pearson Korelasyon Analizi İle İncelenmesi

Ölçekler		Evlilik doyumu
İstek	r	0.114
	p	0.109
Uyarılma	r	0.162
	p	0.022*
Lubrikasyon	r	0.152
	p	0.032*
Orgazm	r	0.102
	p	0.150
Memnuniyet	r	0.044
	p	0.535
Ağrı	r	0.134
	p	0.059
Cinsel işlev (toplam)	r	0.151
	p	0.033*

*p<0.05

Tablo 3.3 incelendiğinde; kadınların istek, orgazm, memnuniyet ve ağrı ölçeklerinden aldıkları puanlar ile kadınların evlilik doyumu ölçeğinden aldıkları puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür [Sırasıyla: $r=0.114$, $r=0.102$, $r=0.044$ ve $r=0.134$; $p>0.05$].

Kadınların uyarılma, lubrikasyon ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları puanlar ile kadınların evlilik doyumu ölçeğinden aldıkları puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur [Sırasıyla: $r=0.162$, $r=0.152$ ve $r=0.151$; $p<0.05$]. Kadınların uyarılma, lubrikasyon ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları puanlar arttıkça kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldıkları puanlar da artmaktadır.

Tablo 3.4: Kadınların Cinsel Memnuniyet ve Evlilik Doyumu Ölçeklerinden Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkiyi Pearson Korelasyon Analizi İle İncelenmesi

Ölçek		Evlilik doyumu
Cinsel memnuniyet	r	0.433
	p	0.001**

**p<0.01

Tablo 3.4 incelendiğinde; kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanlar ile kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldıkları puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur [$r=0.433$; $p<0.01$]. Kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanlar arttıkça kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldıkları puanlar da artmaktadır.

3.3 Kadınların Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçeklerinin Puanlarının Sosyodemografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması

Kadınların cinsel işlev indeksi, cinsel memnuniyeti ile evlilik doyumu ölçeklerinin puanlarının sırası ile yaş, eğitim düzeyi, çocuklarının olup olmaması, gelir düzeyi, evlilik süresi, kaç yaşında evlendiği, cinsel ilişki sıklığı, daha önce aile terapisine katılıp katılmadığı sosyodemografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir.

Tablo 3.5: Kadınların Yaşlarına Göre Grupların Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçeklerinin Puanları Açısından ANOVA Testi İle Karşılaştırılması

Ölçekler	Yaş	N	X	SS	F	p	Fark
İstek	30 yaş altı	90	6.31	1.60	0.281	0.756	
	30-40 yaş arası	58	6.15	1.72			
	40 yaş üzeri	52	6.36	1.26			
Uyarılma	30 yaş altı	90	21.86	4.84	6.602	0.002**	3<1,2
	30-40 yaş arası	58	22.03	6.22			
	40 yaş üzeri	52	18.92	4.24			
Lubrikasyon	30 yaş altı	90	8.65	1.30	22.593	0.001**	3<1,2
	30-40 yaş arası	58	8.65	1.53			
	40 yaş üzeri	52	7.05	1.66			
Orgazm	30 yaş altı	90	10.92	3.02	8.832	0.001**	3<1,2
	30-40 yaş arası	58	11.37	3.15			
	40 yaş üzeri	52	9.21	2.14			
Memnuniyet	30 yaş altı	90	10.78	4.29	9.881	0.001**	3<1,2
	30-40 yaş arası	58	11.32	3.92			
	40 yaş üzeri	52	8.28	2.79			
Ağrı	30 yaş altı	90	11.82	3.09	4.263	0.015*	3<1,2
	30-40 yaş arası	58	12.13	3.33			
	40 yaş üzeri	52	10.51	2.82			
Cinsel işlev (toplam)	30 yaş altı	90	70.36	14.25	11.347	0.001**	3<1,2
	30-40 yaş arası	58	71.68	16.50			
	40 yaş üzeri	52	60.36	8.72			
Cinsel memnuniyet	30 yaş altı	90	125.62	18.64	12.207	0.001**	3<1,2
	30-40 yaş arası	58	123.75	21.51			
	40 yaş üzeri	52	109.19	19.89			
Evlilik doyumu	30 yaş altı	90	42.20	6.80	11.533	0.001**	1>2,3
	30-40 yaş arası	58	37.18	8.59			
	40 yaş üzeri	52	37.36	6.16			

**p<0.01; *p<0.05

Tablo 3.5 incelendiğinde; kadınların istek ölçeğinden aldıkları puanların kadınların yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel

açıdan anlamlı bulunmamıştır [F=0.281; P>0.05].

Kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet, ağrı ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları puanların kadınların yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır [Sırasıyla: F=6.602, F=22.593, F=8.832, F=9.881, F=4.263 ve F=11.347; P<0.05]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Yaşı 40 yaş üzeri olan kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet, ağrı ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlar yaşı 40 yaş ve altı olan kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet, ağrı ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür [p<0.05].

Kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanların kadınların yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır [F=12.207; P<0.05]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Yaşı 40 yaş üzeri olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlar yaşı 40 yaş ve altı olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür [p<0.05].

Kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldıkları puanların kadınların yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır [F=11.533; P<0.05]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Yaşı 30 yaş altı olan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldığı puanlar yaşı 30 yaş ve üzeri olan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldığı puanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür [p<0.05].

Tablo 3.6: Kadınların Eğitim Düzeylerine Göre Grupların Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçeklerinin Puanları Açısından ANOVA Testi İle Karşılaştırılması

Ölçekler	Eğitim	N	X̄	SS	F	p	Fark
İstek	Lise ve alt	51	6.33	1.35	0.975	0.379	
	Lisans	97	6.13	1.68			
	Lisans üstü	52	6.50	1.50			
Uyarılma	Lise ve alt	51	19.13	4.71	5.636	0.004**	1<2,3
	Lisans	97	21.54	5.06			
	Lisans üstü	52	22.38	5.76			
Lubrikasyon	Lise ve alt	51	7.03	1.74	22.811	0.001**	1<2,3
	Lisans	97	8.61	1.40			
	Lisans üstü	52	8.71	1.30			
Orgazm	Lise ve alt	51	9.54	2.56	4.671	0.010**	1<2,3
	Lisans	97	10.87	3.12			
	Lisans üstü	52	11.15	2.85			
Memnuniyet	Lise ve alt	51	8.96	3.29	4.023	0.019*	1<2,3
	Lisans	97	10.87	4.15			
	Lisans üstü	52	10.51	4.16			
Ağrı	Lise ve alt	51	10.43	3.00	5.195	0.006**	1<2,3
	Lisans	97	11.78	3.38			
	Lisans üstü	52	12.30	2.51			
Cinsel işlev (toplam)	Lise ve alt	51	61.45	10.82	8.092	0.001**	1<2,3
	Lisans	97	69.83	14.83			
	Lisans üstü	52	71.57	15.13			
Cinsel memnuniyet	Lise ve alt	51	109.07	21.87	12.254	0.001**	1<2,3
	Lisans	97	125.71	18.78			
	Lisans üstü	52	123.17	19.64			
Evlilik doyumu	Lise ve alt	51	37.00	5.85	3.788	0.024*	1<2,3
	Lisans	97	40.38	7.52			
	Lisans üstü	52	40.26	8.74			

**p<0.01; *p<0.05

Tablo 3.6 incelendiğinde; kadınların istek ölçeğinden aldıkları puanların kadınların eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır [F=0.975; P>0.05].

Kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet, ağrı ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları puanların kadınların eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır [Sırasıyla: F=5.636, F=22.811, F=4.671, F=4.023, F=5.195 ve F=8.092; P<0.05]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Lise mezunu ve altı olan kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet, ağrı ve

cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlar lisans mezunu ve üzeri olan kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet, ağrı ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür .

Kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanların kadınların eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır [F=12.254; P<0.05]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Lise mezunu ve altı olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlar lisans mezunu ve üzeri olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür [p<0.05]. Kadınların evlilik doyumu ölçeğinden aldıkları puanların kadınların eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur [F=3.788; P<0.05]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Lise mezunu ve altı olan kadınların evlilik doyumu ölçeğinden aldığı puanlar lisans mezunu ve üzeri olan kadınların evlilik doyumu ölçeğinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür [p<0.05].

Tablo 3.7: Kadınların Çocuklarının Olup Olmamasına Göre Grupların Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçeklerinin Puanları Açısından Bağımsız Örneklem T Testi İle Karşılaştırılması

Ölçekler	Çocuk	N	X	SS	t	P
İstek	Var	112	6.13	1.41	-1.467	0.144
	Yok	88	6.46	1.71		
Uyarılma	Var	112	20.28	5.20	-2.647	0.009**
	Yok	88	22.25	5.21		
Lubrikasyon	Var	112	7.85	1.70	-3.886	0.001**
	Yok	88	8.72	1.38		
Orgazm	Var	112	10.26	2.74	-1.813	0.072
	Yok	88	11.04	3.20		
Memnuniyet	Var	112	9.83	3.78	-1.819	0.070
	Yok	88	10.87	4.25		
Ağrı	Var	112	11.42	3.18	-0.741	0.459
	Yok	88	11.76	3.11		
Cinsel işlev (toplam)	Var	112	65.81	13.58	-2.576	0.011*
	Yok	88	71.12	15.14		
Cinsel memnuniyet	Var	112	116.35	21.03	-3.489	0.001**
	Yok	88	126.47	19.47		
Evlilik doyumu	Var	112	37.93	7.56	-3.344	0.001**
	Yok	88	41.46	7.19		

**p<0.01

Tablo 3.7 incelendiğinde; kadınların çocuklarının olup olmamasına göre kadınların istek, orgazm, memnuniyet ve ağrı ölçeklerinin puanlarının arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır [Sırasıyla: $t=-1.467$, $t=-1.813$, $t=-1.819$ ve $t=-0.741$; $P>0.05$].

Kadınların çocuklarının olup olmamasına göre kadınların uyarılma, lubrikasyon ve cinsel v (toplam) ölçeklerinin puanlarının arasında istatistiksel olarak çocuğu olmayan kadınların lehine anlamlı fark saptanmıştır [Sırasıyla; $t=-2.647$, $t=-3.886$ ve $t=-2.576$; $p<0.01$]. Çocuğu olmayan kadınların uyarılma, lubrikasyon ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları puanların çocuğu olan kadınların uyarılma, lubrikasyon ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları puanlara oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Kadınların çocuklarının olup olmamasına göre kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinin puanlarının arasında istatistiksel olarak çocuğu olmayan kadınların lehine anlamlı fark bulunmuştur [$t=-3.489$; $p<0.01$]. Çocuğu olmayan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanların çocuğu olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanlara oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kadınların çocuklarının olup olmamasına göre kadınların evlilik doyum ölçeğinin puanlarının arasında istatistiksel olarak çocuğu olmayan kadınların lehine anlamlı fark bulunmuştur [$t=-3.344$; $p<0.01$]. Çocuğu olmayan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldıkları puanların çocuğu olan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldıkları puanlara oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 3.8: Kadınların Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Grupların Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçeklerinin Puanları Açısından ANOVA Testi İle Karşılaştırılması

Ölçekler	Gelir	N	\bar{X}	SS	F	p	Fark
İstek	1500-2500 TL	52	6.53	1.24	1.125	0.327	
	2501-4500 TL	59	6.10	1.55			
	4501TLve üzeri	89	6.24	1.71			
Uyarılma	1500-2500 TL	52	19.78	4.08	6.296	0.002**	3>1,2
	2501-4500 TL	59	20.18	5.02			
	4501TLve üzeri	89	22.58	5.75			
Lubrikasyon	1500-2500 TL	52	7.40	1.75	12.900	0.001**	1<2,3
	2501-4500 TL	59	8.18	1.46			
	4501TLve üzeri	89	8.76	1.44			
Orgazm	1500-2500 TL	52	9.51	2.35	6.915	0.001**	3>1
	2501-4500 TL	59	10.42	2.94			
	4501TLve üzeri	89	11.37	3.12			
Memnuniyet	1500-2500 TL	52	8.92	3.31	10.582	0.001**	3>1,2
	2501-4500 TL	59	9.42	3.97			
	4501TLve üzeri	89	11.67	4.02			
Ağrı	1500-2500 TL	52	10.86	2.93	4.145	0.071	
	2501-4500 TL	59	11.15	3.24			
	4501TLve üzeri	89	12.26	3.09			
Cinsel işlev (toplam)	1500-2500 TL	52	63.03	10.89	9.838	0.001**	3>1,2
	2501-4500 TL	59	65.47	14.01			
	4501TLve üzeri	89	72.91	15.29			
Cinsel memnuniyet	1500-2500 TL	52	113.53	19.88	4.784	0.009**	3>1
	2501-4500 TL	59	121.55	22.01			
	4501TLve üzeri	89	124.56	19.88			
Evlilik doyumu	1500-2500 TL	52	40.25	5.34	0.359	0.699	
	2501-4500 TL	59	39.11	8.95			
	4501TLve üzeri	89	39.29	7.78			

**p<0.01; *p<0.05

Tablo 3.8 incelendiğinde; kadınların istek, ağrı ve evlilik doyumu ölçeklerinden aldıkları puanların kadınların ailelerinin gelir düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır [Sırasıyla: F=1.125, F=4.145 ve F=0.359; P>0.05].

Kadınların uyarılma, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları puanların kadınların ailelerinin gelir düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır [Sırasıyla: F=6.296, F=10.582 ve F=9.838; P<0.05]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla

tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Ailesinin gelir düzeyi 4501 TL ve üzeri olan kadınların uyarılma, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlar ailesinin gelir 4500 TL ve altı olan kadınların uyarılma, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür [$p<0.05$].

Kadınların lubrikasyon ölçeğinden aldıkları puanların kadınların ailelerinin gelir düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır [$F=12.900$; $P<0.05$]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Ailesinin gelir düzeyi 2500 TL ve altı olan kadınların lubrikasyon ölçeğinden aldığı puanlar ailesinin gelir 2501 TL ve üzeri olan kadınların lubrikasyon ölçeğinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür [$p<0.05$].

Kadınların orgazma ölçeğinden aldıkları puanların kadınların ailelerinin gelir düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır [$F=6.915$; $P<0.05$]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Ailesinin gelir düzeyi 4501 TL ve üzeri olan kadınların orgazma ölçeğinden aldığı puanlar ailesinin gelir 2501 TL ve altı olan kadınların orgazma ölçeğinden aldığı puanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür [$p<0.05$].

Kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanların kadınların ailelerinin gelir düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır [$F=4.784$; $P<0.05$]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Ailesinin gelir düzeyi 4501 TL ve üzeri olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlar ailesinin gelir 2501 TL ve altı olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür [$p<0.05$].

Tablo 3.9: Kadınların Kaç Yaşında Evlendiğine Göre Grupların Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doymu Ölçeklerinin Puanları Açısından ANOVA Testi İle Karşılaştırılması

Ölçekler	Evlilik yaşı	N	X̄	SS	F	p	Fark
İstek	17-23 yaş	56	6.05	1.54	0.826	0.439	
	24-30 yaş	92	6.35	1.62			
	30 yaş üzeri	52	6.38	1.44			
Uyarılma	17-23 yaş	56	20.67	5.59	1.277	0.281	
	24-30 yaş	92	21.79	5.26			
	30 yaş üzeri	52	20.51	4.93			
Lubrikasyon	17-23 yaş	56	8.33	1.49	6.905	0.001**	3<1,2
	24-30 yaş	92	8.56	1.43			
	30 yaş üzeri	52	7.55	1.89			
Orgazm	17-23 yaş	56	10.46	3.34	0.891	0.412	
	24-30 yaş	92	10.90	2.93			
	30 yaş üzeri	52	10.25	2.58			
Memnuniyet	17-23 yaş	56	9.82	4.43	0.629	0.534	
	24-30 yaş	92	10.58	4.02			
	30 yaş üzeri	52	10.28	3.53			
Ağrı	17-23 yaş	56	11.58	3.29	2.417	0.092	
	24-30 yaş	92	12.00	2.87			
	30 yaş üzeri	52	10.80	3.36			
Cinsel işlev (toplam)	17-23 yaş	56	66.94	16.35	1.812	0.166	
	24-30 yaş	92	70.20	14.28			
	30 yaş üzeri	52	65.80	12.36			
Cinsel memnuniyet	17-23 yaş	56	124.05	19.83	4.036	0.019*	3<1,2
	24-30 yaş	92	122.75	19.75			
	30 yaş üzeri	52	113.88	22.81			
Evlilik doymu	17-23 yaş	56	40.37	7.14	1.662	0.192	
	24-30 yaş	92	39.85	7.86			
	30 yaş üzeri	52	37.88	7.47			

**p<0.01; *p<0.05

Tablo 3.9 incelendiğinde; kadınların istek, uyarılma, orgazm, memnuniyet, ağrı, cinsel işlev (toplam) ve evlilik doymu ölçeklerinden aldıkları puanların kadınların evlilik yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır [Sırasıyla: F=0.826, F=1.277, F=0.891, F=0.629, F=2.417, F=1.812 ve F=1.662; P>0.05].

Kadınların lubrikasyon ölçeğinden aldıkları puanların kadınların evlilik yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır [F=6.905; P<0.01]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla

tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Evlilik yaşı 30 yaş ve üzeri olan kadınların lubrikasyon ölçeğinden aldığı puanlar yaşı 30 dan küçük olan kadınların lubrikasyon ölçeğinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür [$p<0.05$].

Kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanların kadınların evlilik yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır [$F=4.036$; $P<0.05$]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Evlilik yaşı 30 yaş ve üzeri olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlar yaşı 30 dan küçük olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür [$p<0.05$].

Tablo 3.10: Kadınların Evlilik Süresine Göre Grupların Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doymu Ölçeklerinin Puanları Açısından ANOVA Testi İle Karşılaştırılması

Ölçekler	Evlilik süresi	N	\bar{X}	SS	F	p	Fark
İstek	0-5 yıl	96	6.30	1.63	0.030	0.970	
	6-11 yıl	51	6.23	1.63			
	12 yıl ve üzeri	53	6.28	1.34			
Uyarılma	0-5 yıl	96	21.67	4.88	6.620	0.002**	3<1,2
	6-11 yıl	51	22.39	6.24			
	12 yıl ve üzeri	53	19.00	4.37			
Lubrikasyon	0-5 yıl	96	8.66	1.35	17.734	0.001**	3<1,2
	6-11 yıl	51	8.52	1.52			
	12 yıl ve üzeri	53	7.18	1.73			
Orgazm	0-5 yıl	96	10.80	3.06	5.868	0.003**	3<1,2
	6-11 yıl	51	11.39	3.01			
	12 yıl ve üzeri	53	9.50	2.45			
Memnuniyet	0-5 yıl	96	10.72	4.26	8.856	0.001**	3<1,2
	6-11 yıl	51	11.41	3.87			
	12 yıl ve üzeri	53	8.43	3.02			
Ağrı	0-5 yıl	96	11.76	3.12	1.582	0.208	
	6-11 yıl	51	11.90	3.29			
	12 yıl ve üzeri	53	10.92	3.01			
Cinsel işlev (toplam)	0-5 yıl	96	69.93	14.18	8.906	0.001**	3<1,2
	6-11 yıl	51	71.86	16.35			
	12 yıl ve üzeri	53	61.33	10.60			
Cinsel memnuniyet	0-5 yıl	96	124.89	18.71	13.105	0.001**	3<1,2
	6-11 yıl	51	125.49	21.77			
	12 yıl ve üzeri	53	108.90	19.56			
Evlilik doymu	0-5 yıl	96	42.09	6.65	12.061	0.001**	1>2,3
	6-11 yıl	51	37.05	8.85			
	12 yıl ve üzeri	53	37.11	6.33			

** $p<0.01$

Tablo 3.10 incelendiğinde; kadınların istek ve ağrı ölçeklerinden aldıkları

puanların kadınların evlilik sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır [Sırasıyla: $F=0.030$ ve $F=1.582$; $P>0.05$].

Kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları puanların kadınların evlilik sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır [Sırasıyla: $F=6.620$, $F=17.734$, $F=5.868$, $F=8.856$ ve $F=8.906$; $P<0.01$]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Evlilik süresi 12 yıl ve üzeri olan kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlar evlilik süresi 11 yıl ve altı olan kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür [$p<0.01$].

Kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanların kadınların evlilik sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır [$F=13.105$; $P<0.01$]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Evlilik süresi 12 yıl ve üzeri olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlar evlilik süresi 11 yıl ve altı olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür [$p<0.01$].

Kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldıkları puanların kadınların evlilik sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır [$F=12.061$; $P<0.01$]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Evlilik süresi 0-5 yıl arası olan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldığı puanlar evlilik süresi 6 yıl ve üzeri olan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldığı puanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür [$p<0.01$].

Tablo 3.11: Kadınların Cinsellik Sıklığı Göre Grupların Cinsel İşlev İndeksi, Cinsel Memnuniyeti ile Evlilik Doyumu Ölçeklerinin Puanları Açısından ANOVA Testi İle Karşılaştırılması

Ölçekler	Cinsellik sıklığı	N	\bar{X}	SS	F	p	Fark
İstek	Haftada bir	75	6.10	1.38	1.110	0.332	
	Haftada 2-3	72	6.48	1.63			
	Haftada3-5 diğer	53	6.24	1.67			
Uyarılma	Haftada bir	75	19.90	4.94	7.370	0.001**	2>1,3
	Haftada 2-3	72	22.98	4.96			
	Haftada3-5 diğer	53	20.41	5.57			
Lubrikasyon	Haftada bir	75	7.64	1.82	12.047	0.001**	2>1,3
	Haftada 2-3	72	8.88	1.25			
	Haftada3-5 diğer	53	8.20	1.47			
Orgazm	Haftada bir	75	9.88	2.65	5.850	0.003**	2>1,3
	Haftada 2-3	72	11.50	3.12			
	Haftada3-5 diğer	53	10.43	2.93			
Memnuniyet	Haftada bir	75	9.46	3.21	6.012	0.003**	2>1,3
	Haftada 2-3	72	11.56	4.22			
	Haftada3-5 diğer	53	9.73	4.37			
Ağrı	Haftada bir	75	10.65	3.03	8.176	0.067	
	Haftada 2-3	72	12.66	2.94			
	Haftada3-5 diğer	53	11.39	3.17			
Cinsel işlev (toplam)	Haftada bir	75	63.65	12.11	11.052	0.001**	2>1,3
	Haftada 2-3	72	74.09	15.08			
	Haftada3-5 diğer	53	66.43	14.26			
Cinsel memnuniyet	Haftada bir	75	111.86	20.97	14.282	0.001**	1<2,3
	Haftada 2-3	72	129.08	15.85			
	Haftada3-5 diğer	53	122.22	22.22			
Evlilik doyumu	Haftada bir	75	37.86	6.79	3.499	0.032*	2>1
	Haftada 2-3	72	41.13	6.44			
	Haftada3-5 diğer	53	39.54	9.52			

**p<0.01; *p<0.05

Tablo 3.11 incelendiğinde; kadınların istek ve ağrı ölçeklerinden aldıkları puanların kadınların cinsellik sıklıklarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır [Sırasıyla: F=1.110 ve F=8.176; P>0.05].

Kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam)

ölçeklerinden aldıkları puanların kadınların cinsellik sıklıklarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır [Sırasıyla: $F=7.370$, $F=12.047$, $F=5.850$, $F=6.012$ ve $F=11.052$; $P<0.01$]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Haftada 2-3 kez cinsellik yaşayan kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlar haftada 1 kez veya haftada 3-5 ve daha fazla cinsellik yaşayan kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür [$p<0.01$].

Kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanların kadınların cinsellik sıklıklarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır [$F=14.282$; $P<0.01$]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Haftada 1 kez cinsellik yaşayan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlar haftada 2-3 kez ve daha fazla cinsellik yaşayan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür [$p<0.01$].

Kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldıkları puanların kadınların cinsellik sıklıklarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır [$F=3.499$; $P<0.05$]. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Haftada 2-3 kez cinsellik yaşayan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldığı puanlar haftada 1 kez cinsellik yaşayan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldığı puanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür [$p<0.05$].

BÖLÜM 4. TARTIŞMA

Cinsellik, bu çalışmada kadın cinselliği boyutunda ele alınmış, kadınların cinsel işlev düzeyleri, cinsel memnuniyet ve evlilik doyumları incelenmiş ve cinsel işlev indeksi, cinsel memnuniyeti ile evlilik doyumu ölçeklerinden elde edilen bulgular çalışmanın bu bölümünde, alanyazın ışığında tartışılmıştır.

Cinsel işlev indeksi, cinsel memnuniyeti ile evlilik doyumu ölçeklerinden elde edilen bulgular;

Araştırmaya 200 evli kadın katılmıştır. Kadın cinselliği her ne kadar toplum, kültür, gelenek ve görenek gibi yazılı olmayan bazı kurallar etkisi ile kısıtlı ve baskı içerisinde yaşıyor olsa da, araştırma bulguları uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet ve cinsel işlev kadın cinselliğinde önemli olduğunu, bu ölçeklerden alınan puan yükseldikçe kadınların cinsellikten aldıkları memnuniyetin de arttığını göstermektedir. Ayrıca, kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları puanlar arttıkça kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanların da artmakta olduğu görülmüştür. Çetin ve Aslan'a göre (2018), cinsel doyum cinsel cevap döngüsünün son aşamasıdır. Cinsel doyumun artması, cinsel cevap döngüsünde yer alan uyarılma, lubrikasyon ve orgazm aşamasının yaşanması ve bu aşamalardan aldıkları doyum ile doğrudan bağlantılıdır. Benzer şekilde CEDAT (2007), kadınların orgazma ulaşarak doyumlu bir cinsel ilişki yaşayabilmesinde ön sevişmenin önemine vurgu yapmış ve bunun için yeterince zaman ayrılması gerektiğinden söz etmiştir. Çalışmada, kadınların uyarılma, lubrikasyon ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları puanlar arttıkça kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldıkları puanlar da artmaktadır. Uyarılma, lubrikasyon ve cinsel işlev düzeylerinin yükselmesi kadınların evlilik yaşamlarını pozitif yönde etkilemektedir. Kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanlar arttıkça kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldıkları puanlar da artmaktadır. Basat'a göre de (2004), cinsellik evlilik ilişkisini etkilemektedir. Byers (2005) cinsel doyum ile ilişki doyum arasında çift yönlü bir ilişki olduğundan söz etmektedir. Stephenson ve Meston'a (2010) göre ise cinsel doyum, evlilik ilişkisinden alınan doyumu etkilediği gibi aynı zamanda evlilik ilişkisinin sürdürülmesinde de etkin bir role sahiptir ve tüm yaşam kalitesini etkilemektedir. Bir diğer çalışmada Erbek ve arkadaşları (2005), cinsellik ve çift uyumunu karşılaştırmalı olarak üç farklı evli çift üzerinde incelemiş ve cinsel sorun

varlığının çift uyumunu etkilediğini belirlemişlerdir. Benzer şekilde Öztürk ve Arkar'a (2014) göre düşük evlilik uyumu düşük cinsel doyumunu oluşturmaktadır.

Cinsel doyum ve evlilik doyumlarıyla sosyo demografik özelliklerin farklılaşması;

Araştırmada ayrıca kadınların cinsel doyum ve evlilik doyumlarını etkileyen sosyo demografik özellikler de incelenmiştir. Araştırmada 40 yaşın cinsel memnuniyet ve cinsel işlev için belirleyici olduğu görülmüştür. 40 yaşın üzerindeki kadınlar uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet, ağrı ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden ve cinsel memnuniyet ölçeklerinden 40 yaş altı kadınlara göre daha düşük puan alırlarken, cinsel istek puanlarında ise farklılık görülmemiştir. Evlilik doyumları açısından yaş grupları karşılaştırıldığında ise 30 yaş altı kadınların evlilik yaşamından aldıkları doyumun daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca, çocuk sahibi olmayan kadınların cinsel işlev, cinsel doyum ve evlilik doyumlarının çocuk sahibi olanlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çocuğu olmayan kadınların uyarılma, lubrikasyon ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları puanların çocuğu olan kadınların uyarılma, lubrikasyon ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldıkları puanlara oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çocuğu olmayan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanların çocuğu olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldıkları puanlara oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çocuğu olmayan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldıkları puanların çocuğu olan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldıkları puanlara oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Alanyazında cinsellik ve bağlantılı unsurları inceleyen araştırmalar ele alındığında evlilik doyumunu ve cinsel doyumunu etkileyen çeşitli sosyo demografik özelliklerin etkisinden bahsettikleri görülür (Kadri, Alami ve Tahiri, 2002; Güvel, Yaycıoğlu, Bağış, Savaş, Bulgan ve Özkardeş, 2003; Güven ve Sevim, 2016; Masoumi, Garousian, Khani, Oliaei ve Shayan, 2016). Masoumi ve arkadaşları (2016), fertilité (doğurganlık) açısından çiftlerin yaşam kalitelerini, cinsel doyum ve evlilik doyumlarını karşılaştırmış, sonuçta doğurgan çiftlerin yaşam kalitelerini yüksek, bununla birlikte cinsel doyum ve evlilik doyumlarının diğer gruba göre daha düşük olduğunu belirlemişlerdir. Smith, Lyons, Ferris, Richters, Pitts, Shelley ve Simpson (2011) ise, erkeklerin kadınlara göre cinsel ve ilişki doyumlarının daha yüksek olduğunu, özellikle cinsler arasındaki cinsel doyum farklılığın yaşla değişiklik gösterdiğini, kadınların cinsel doyumlarının erkeklere göre daha az olduğunu belirtmektedirler. Kadınların yaşla cinsel doyumlarındaki düşüşün

sebeplerini erkeğin kadına göre daha yaşlı olmasına, erkeğin sağlık ve cinsel işlev açısından yaşa bağlı düşüşler yaşamasına ve bu düşüşün kadınların cinsel doyumlarında da düşüşe sebep olmasına bağlamaktadırlar. Çalışmada, lise mezunu ve altı olan kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet, ağrı ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlar lisans mezunu ve üzeri olan kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet, ağrı ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür. Lise mezunu ve altı olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlar lisans mezunu ve üzeri olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür. Lise mezunu ve altı olan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldığı puanlar lisans mezunu ve üzeri olan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldığı puanlara göre daha düşüktür.

Cinsel işlev, cinsellikten alınan doyumunu etkilemektedir. Yaş gibi evlilik süresi de kadınların cinsel işlev, cinsel memnuniyet ve evlilik doyumları üzerinde etkiye sahiptir. Bu kapsamda çalışmada evlilik süresinin etkisi incelenmiş, evlilik süresi 12 yıl ve üzeri olan kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlar evlilik süresi 11 yıl ve altı olan kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür. Evlilik süresi 12 yıl ve üzeri olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlar evlilik süresi 11 yıl ve altı olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür. Evlilik süresi 0-5 yıl arası olan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldığı puanlar evlilik süresi 6 yıl ve üzeri olan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldığı puanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Evliliğin ilk beş yılı yaşam doyumunun en yüksek olduğu yıllar iken evlilik süresi 12 yıl ve üstüne çıktığında kadınların cinsel işlev ve cinsel memnuniyetlerindeki düşüş daha da yükselmektedir. Bu durum evlilik süresi ve bireylerin yaşlanma süreçlerinin paralel gitmesi sebebi ile yaşa bağlı fizyolojik işlev gerilemesi ile ilişkilendirilmiştir. Benzer şekilde Güvel ve arkadaşları (2003), yaşın, eğitim düzeyi ve çocuk sayısının evli kadınların cinsel işlevleri üzerinde etkili olmadığını, evlilik süresindeki artışın ise olumsuz etkilediğini belirlemişlerdir. Farklı olarak Güven ve Sevim'e göre (2016) yaş evlilik doyumunu yordamamaktadır. Yaş, uyarılma ile ilişkili olup bu da cinsellik süresi üzerinde etkilidir (Birnbaum 2007). Çalışmada, evlilik yaşı 30 yaş ve üzeri olan kadınların lubrikasyon ölçeğinden aldığı

puanlar yaşı 30 dan küçük olan kadınların lubrikasyon ölçeğinden aldığı puanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür. Evlilik yaşı 30 yaş ve üzeri olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlar yaşı 30 dan küçük olan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlara göre daha düşüktür. Kadri ve ark. (2002) toplum temelli çalışmalarında kadınlarda cinsel işlev bozukluğunu etkileyen faktörleri incelemiş ve cinsel istekte azalma bozukluğunda, yaşın, çocuk sayısının, ekonomik yetersizliğin ve cinsel tacizin etkili olduğunu belirlemişlerdir. Bir başka çalışmaya göre cinsel doyum yaş, ekonomik durum, gelir düzeyi, evlilik süresi, çocuk sayısı değişkenleri ile ilişkilidir (Gheshlaghi ve ark., 2014). Bu çalışmada bulgular alanyazınla tutarlı olup, ailesinin gelir düzeyi 4501 TL ve üzeri olan kadınların uyarılma, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlar ailesinin gelir 4500 TL ve altı olan kadınların uyarılma, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ailesinin gelir düzeyi 2500 TL ve altı olan kadınların lubrikasyon ölçeğinden aldığı puanlar ailesinin gelir 2501 TL ve üzeri olan kadınların lubrikasyon ölçeğinden aldığı puanlara göre daha düşüktür. Ailesinin gelir düzeyi 4501 TL ve üzeri olan kadınların orgazm ve cinsel memnuniyet ölçeklerinden aldığı puanlar ailesinin gelir 2501 TL ve altı olan kadınların orgazm ölçeğinden aldığı puanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Kadınların gelir düzeyi yükseldikçe cinsel işlev ve cinsel memnuniyet düzeyleri de yükselmektedir. Bu durum ekonomik olarak rahat olmanın kadınların psikolojik ve sosyal anlamda kendilerini daha rahat hissetmelerini sağlamasına bağlanmıştır. Yıldız ve Çevik (2016) çalışmalarında eğitim düzeyi yükseldikçe evlilik doyumu ve yaşam doyumlarının yükseldiğini, bununla birlikte gelir düzeyinin evlilik doyumundan farklılığa yol açmadığı, gelir düzeyi yüksekliğinin bireylerin yaşam doyumlarını artırdığını bulgulamışlar. Benzer şekilde Çağ ve Yıldırım (2013) eğitim düzeyinin evlilik doyumunu etkilediğini belirlemişlerdir. Bu çalışmada, kadınların eğitim düzeyleri yükseldikçe cinsel işlev, cinsel memnuniyet ve evlilik doyumlarının da arttığı belirlenmiştir. Bulgular, eğitim düzeyi yükseldikçe bireylerin etkin problem çözme davranışlarını öğrenmesine, çatışma halinde etkin problem çözme davranışlarını kullanma olasılığının artmasına ve ayrıca iletişim becerilerinin eğitimle geliştirilmiş olmasına bağlanmıştır. Eğitim bireylerin öncelikle bilgi düzeylerinin artmasına ve kendilerini tanımlarına olanak sağladığı, problem durumunda doğru kaynaklardan doğru bilgi ve desteğe başvurmalarını kolaylaştırdığı için bireyin yaşamında etkin bir

role sahiptir.

Araştırmada, cinsel birliktelik sıklığının kadınların cinsel işlev, cinsel memnuniyet ve evlilik doyumları üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Haftada 2-3 kez cinsellik yaşayan kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlar haftada 1 kez veya haftada 3-5 ve daha fazla cinsellik yaşayan kadınların uyarılma, lubrikasyon, orgazm, memnuniyet ve cinsel işlev (toplam) ölçeklerinden aldığı puanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Haftada 1 kez cinsellik yaşayan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlar haftada 2-3 kez ve daha fazla cinsellik yaşayan kadınların cinsel memnuniyet ölçeğinden aldığı puanlara göre daha düşüktür. Haftada 2-3 kez cinsellik yaşayan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldığı puanlar ise haftada 1 kez cinsellik yaşayan kadınların evlilik doyum ölçeğinden aldığı puanlara göre daha yüksektir. Bulgulara göre, cinsel birliktelik sıklığı kadınların cinsel işlev, cinsel memnuniyet ve evlilik yaam doyumları üzerinde etkilidir. Benzer şekilde Basat (2004), cinsel birliktelik sıklığının cinsel memnuniyetle ilişkili olduğunu özellikle kadınlarda cinsel birliktelik sıklığı ve orgazm sıklığını cinsel memnuniyeti etkilediğini belirtmiştir. Farklı olarak Öztürk ve Arkar (2014), cinsel ilişki sıklığı ile kadınların evlilik uyumu arasında zayıf bir ilişki olduğunu belirlemiştir. Cinsel ilişki sıklığı doyumsuz olan bireylerin cinsel doyum ve ilişki doyumlarının da düşük olduğu görülmektedir (Smith ve ark., 2011)

Sonuç olarak çalışmada, kadınların cinsel işlev düzeyleri ile cinsel memnuniyet düzeyleri arasında pozitif yönde bir ilişki vardır. Cinsel işlev düzeyleri yükseldikçe, cinsel memnuniyet düzeyleri de yükselmektedir. Bu durum kadınların evlilik yaşamından aldıkları doyumun artmasına yol açmaktadır. Sosyo demografik özelliklerden, yaş, evlilik süresi, evlilik yaşı, eğitim ve gelir düzeyinin, cinsel birliktelik sıklığı kadınların cinsel ve evlilik yaşamları üzerinde farklılığa sebep olmaktadır.

Araştırma sonunda;

- Öncelikle, henüze büyüme çağındaki ergenlere hem kadın hem de erkek bedeni, cinsel anatomilerine yönelik yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi önerilmektedir. Bu eğitim programları sayesinde gençler kendi bedenlerini tanımalarına, cinselliğin insan yaşamının normal bir parçası olduğunu öğrenecekler, böylece yetişkinlik dönemlerinde cinselliğe yönelik olumlu tutum ve yaklaşımlar sergileyebileceklerdir. Ayrıca, kendi bedenini tanıyan bireyler,

olası cinsel sorunlarda yardım arama davranışlarına yönelecekler ve bu yardımı doğru ve güvenilir kaynaklardan alacaklardır.

- Yetişkinlik döneminde ise evlilik öncesi eğitim programları ile çiftlerin evliliğe hazırlanmasının, evlilikten beklentilerinin, evlilik rol ve sorumlulukları hakkında bilgi edinmeleri sağlanmasının evlilik uyumunu artıracaktır. Evlilik öncesi hazırlanan bu eğitim programlarında, cinsellik ve üreme organları işlevleri konularına da yer verilmeli, böylece bireylerin cinselliğe yükledikleri anlamları keşfetmeleri, kendi cinselliklerine yönelik farkındalık geliştirmeleri sağlanmalıdır.
- Ayrıca, iletişim, problem çözme teknikleri, çatışma durumunda yapılacaklar gibi olası sorun durumu ile etkin bir şekilde başa edebilmelerinin yolları aktarılmalı, sorun yaşanması durumunda danışmanlık ve terapi alabilecekleri kurum ve kuruluşlar hakkında bilgi verilmesi önerilmiştir.

Ayrıca, bu çalışmadan elde edilen bulguların alanyazına ve ileriki çalışmalara katkı sağlaması açısından;

- Benzer çalışmaların Türkiye'nin farklı bölgelerinde farklı sosyo-ekonomik düzeydeki kadınlar ile yapılması,
- Kentte-kırsalda yaşayan kadınlara yönelik çalışmalarla cinsel işlev ve cinsel işlev düzeylerinin karşılaştırılması,
- Daha fazla örneklem gruplarının dahil olduğu araştırmalara yer verilmesi,
- Türkiye'deki kadınların cinsel bilgi düzeylerini belirlemeye ve cinsel işlev ve cinsel işlev düzeylerine olan etkisinin ortaya konulmasına yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir.
- Kadınların cinsel bilgi ve cinsel işlev düzeylerine yönelik yapılacak çalışmaların artması, cinsellik konulu halk eğitimlerinin düzenlenmesi toplumda konu hakkında bilinç uyandırması, çalışma sonuçlarının karşılaştırılması ve genellenme yapılabilmesi açısından önemlidir ve ileride yapılacak araştırmalara kaynak oluşturacaktır.

Araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

Araştırmada toplanan cinsel memnuniyet ve cinsel doyum düzeylerini belirlemeye yönelik veriler kadınların  zbildirimlerine dayanmaktadır. Kullanılan  l eklere verdikleri cevapların kadınların duygu ve düşüncelerini tam olarak ifade ettikleri varsayılmıştır. Cinselliğin toplum genelinde rahat konuşulamayan, mevcut sorunların kolay ifade edilmediği dikkate alındığında, bu durum kadınların araştırmaya katılmak istememelerine ve ölçeklerdeki sorulara cevap verirken zorluk çekmelerine yol açarak araştırmanın en önemli sınırlılıklarından birini oluşturmaktadır.

Araştırmanın bir diğer sınırlılığı, yaş değişkeninde g r lmektedir. Araştırmaya katılan kadınlar WHO'nun belirlemiş olduğu geç ergenlik yaş sınırı olan 30 yaş altı olarak kategoriye ayrılmış, 30 yaş üstünde ise yaş değişkeni aralıklı oranlı olarak belirlenmiştir. Cinsel ilişki sıklığının gün ya da aylık olarak değil de haftalık olarak ele alınması araştırmanın bir diğer sınırlılığını oluşturmaktadır.

Sonuç olarak, araştırmadaki mevcut kısıtlılıkların giderildiği daha büyük örneklem grupları üzerinde benzer çalışmaların yapılması gerekmektedir. Özellikle cinsel ilişki sıklığının haftalık olarak değil de günlük ve aylık olarak incelenerek grupların karşılaştırılmasının toplumun cinsel ilişki sıklığının belirlenmesine, cinselliğe bağlı gelişmesi muhtemel sorunların erken dönemde fark edilmesine ve buna bağlı olarak da  z m önerilerinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

EKLER

EK-1

Açıklama [BU3]: Ekler, kaynakçadan önce gelmeli. Güncel şablona dikkat.

1. Yaşınız:
2. Eşinizin yaşı nedir?
3. Mesleğiniz:
 Serbest
 Kamu Sektörü
 Özel Sektör
 Çalışmıyor
4. Eşinizin mesleği nedir?
 Serbest
 Kamu Sektörü
 Özel Sektör
 Çalışmıyor
5. Doğup büyüdüğünüz yer?
 Köy
 Kasaba
 Şehir
 Metropol (İstanbul, İzmir, Ankara vb.)
6. Eşinizin doğup büyüdüğü yer neresidir?
 Köy
 Kasaba
 Şehir
 Metropol (İstanbul, İzmir, Ankara vb.)
7. Eğitim durumunuz:
 okuryazar
 İlköğretim
 Ortaöğretim
 Lise
 Üniversite
 Lisansüstü
8. Eşinizin eğitim durumu nedir?
 okuryazar
 İlköğretim
 Ortaöğretim
 Lise
 Üniversite
 Lisansüstü

9. Ailenizin aylık geliri nedir?
 1500 TL ve altı
 1500-2500 TL arası
 2501-3500 TL arası
 3501-4500 TL arası
 4501-5500 TL arası
 5501 ve üzeri
10. Kaçınıcı evliliğiniz?
 İlk evlilik
 İkinci evlilik
 Üçüncü evlilik
11. Kaç yaşında evlendiniz?
12. Kaç yıldır evlisiniz?
13. Eşiniz ile aranızdaki yaş farkı?
14. Eşinizle evlenme biçiminiz nedir?
 Severek /flört ederek
 Görücü usulü / isteyerek
 Görücü usulü/ istemeyerek
15. Evinizde kimlerle birlikte oturuyorsunuz?
 Sadece ben ve eşim
 Eşim, ben ve çocuklarım
 Eşim ve aile büyüklerimiz
 Eşim, ben, çocuklarım ve aile büyüklerimiz
 Diğer (Belirtiniz):
16. Cinsel ilişki sıklığınız nedir?
 Haftada bir
 Haftada 2-3 kez
 Haftada 3-5 kez
 Diğer.....
17. Daha önce aile terapisine katıldınız mı?
 Evet
 Hayır
18. Çocuğunuz var mı?
 Yok
 Var ; kaç tane:
19. Eşinizle olan evliliğinizden ne derecede memnunsunuz?
0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10
Çok kötü **Orta** **Çok iyi**
20. Eşinizle olan cinsel ilişkinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?
0.....1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10
Çok kötü **Orta** **Çok iyi**

EK-2

CİNSEL FONKSİYON İNDEKSİ ÖLÇEĞİ

Soru 1: Son 4 hafta içinde, ne sıklıkta cinsel istek veya ilgi hissettiniz?

- (0)5 : Hemen hemen her zaman/her zaman
- (0)4 : Çoğu zaman
- (0)3 : Bazen
- (0)2 : Bir kaç kez
- (0)1 : Hemen hemen hiç/ hiçbir zaman

Soru 2 : Son 4 hafta içinde, cinsel istek ve ilgi düzeyiniz nasıldı?

- (0)5 : Çok yüksek
- (0)4 : Yüksek
- (0)3 : Orta
- (0)2 : Düşük
- (0)1 : Çok düşük veya hiç

Soru 3: Son 4 hafta içinde, cinsel aktivite veya cinsel ilişki sırasında kendinizi sıklıkla cinsel yönden tahrik olmuş/ uyarılmış hissettiniz?

- (0)0 : Hiç cinsel aktivitem olmadı
- (0)5 : Hemen hemen her zaman veya her zaman
- (0)4 : Çoğu zaman (%50'den fazla)
- (0)3 : Bazen (%50 kadar)
- (0)2 : Bir kaç kez (550'den az)
- (0)1 : Hemen hemen hiç/ hiçbir zaman

Soru 4 : Son 4 hafta içinde, cinsel aktivite veya cinsel ilişki sırasındaki uyarılma düzeyiniz nasıldı?

- (0)0 : Hiç cinsel aktivitem olmadı
- (0)5 : Çok yüksek
- (0)4 : Yüksek
- (0)3 : Orta
- (0)2 : Düşük
- (0)1 : Çok düşük veya hiç

Soru 5 : Son 4 hafta içinde, cinsel aktivite veya cinsel ilişki sırasında cinsel olarak uyarılacağınızdan ne kadar emindiniz?

- (0)0 : Hiç cinsel aktivitem olmadı
- (0)5 : Çok yüksek dercede kendimden emindim
- (0)4 : Yüksek dercede kendimden emindim
- (0)3 : Orta dercede kendimden emindim
- (0)2 : Düşük dercede kendimden emindim
- (0)1 : Çok az kendimden emindim/kendimden hiç emin değildim

Soru 6 : Son 4 hafta içinde, cinsel aktivite veya cinsel ilişki sırasında uyarılma durumunuzdan ne sıklıkta memnun oldunuz?

- (0)0 : Hiç cinsel aktivitem olmadı
- (0)5 : Hemen hemen her zaman/her zaman
- (0)4 : Çoğu zaman (%50'den fazla)
- (0)3 : Bazen (%50 kadar)
- (0)2 : Bir kaç kez (%50'den az)
- (0)1 : Hemen hemen hiç/ hiçbir zaman

Soru 7 : Son 4 hafta içinde, cinsel aktivite veya cinsel birleşme sırasında, lubrikasyon (kayganlaşma/ıslaklık) durumu ne sıklıkla gerçekleşti ?

- (0)0 : Hiç cinsel aktivitem olmadı
- (0)5 : Hemen hemen her zaman/her zaman
- (0)4 : Çoğu zaman (%50'den fazla)
- (0)3 : Bazen (%50 kadar)
- (0)2 : Bir kaç kez (%50'den az)
- (0)1 : Hemen hemen hiç/ hiçbir zaman

Soru 8 : Son 4 hafta içinde, cinsel aktivite veya cinsel birleşme sırasında lubrikasyon (kayganlaşma/ıslaklık) durumu oluşması ne kadar zor oldu ?

- (0)0 : Hiç cinsel aktivitem olmadı
- (0)1 : Aşırı derecede zordu veya imkansızdı
- (0)2 : Çok zordu
- (0)3 : Zordu
- (0)4 : Biraz zordu
- (0)5 : Zor değildi

Soru 9 : Son 4 hafta içinde, lubrikasyon (kayganlaşma/ıslaklık) durumunuzu cinsel aktivite veya cinsel birleşme sonuna kadar ne sıklıkla sürdürdünüz ?

- (0)0 : Hiç cinsel aktivitem olmadı
- (0)5 : Hemen hemen her zaman
- (0)4 : Çoğu zaman (%50'den fazla)
- (0)3 : Bazen (%50 kadar)
- (0)2 : Bir kaç kez (%50'den az)
- (0)1 : Hemen hemen hiç/ hiçbir zaman

Soru 10 : Son 4 hafta içinde, lubrikasyon (kayganlaşma/ıslaklık) durumunuzu cinsel aktivite veya cinsel birleşme sonuna kadar korumanız ne kadar zor oldu?

- (0)0 : Hiç cinsel aktivitem olmadı
- (0)1 : Aşırı derecede zordu veya imkansızdı
- (0)2 : Çok zordu
- (0)3 : Zordu
- (0)4 : Biraz zordu
- (0)5 : Zor değildi

Soru 11 : Son 4 hafta içinde, cinsel uyarılma veya cinsel ilişkide ne sıklıkta orgazm oldunuz?

- ()0 : Hiç cinsel aktivitem olmadı
()5 : Hemen hemen her zaman/her zaman
()4 : Çoğu zaman (%50'den fazla)
()3 : Bazen (%50 kadar)
()2 : Bir kaç kez (%50'den az)
()1 : Hemen hemen hiç/ hiçbir zaman

Soru 12 : Son 4 hafta içinde, cinsel uyarılma veya cinsel ilişki sırasında orgazma ulaşmak sizin için ne kadar zordu?

- ()0 : Hiç cinsel aktivitem olmadı
()1 : Aşırı derecede zordu veya imkansızdı
()2 : Çok zordu
()3 : Zordu
()4 : Biraz zordu
()5 : Hiç zorluk çekmedim.

Soru 13 : Son 4 hafta içinde, cinsel uyarılma veya cinsel ilişki sırasında orgazma ulaşma yeteneğiniz konusunda ne kadar memnun oldunuz?

- ()0 : Hiç cinsel aktivitem olmadı
()5 : Çok memnun oldum
()4 : Orta derecede memnun oldum
()3 : Yarisında memnun oldum yarisında memnun olmadım
()2 : Orta derecede memnun olmadım
()1 : Hiç memnun olmadım

Soru 14 : Son 4 hafta içinde, cinsel aktivite veya cinsel ilişkiniz sırasında siz ve eşiniz arasında yaşanan duygusallık düzeyi konusunda ne kadar menun oldunuz?

- ()0 : Hiç cinsel aktivitem olmadı
()5 : Çok memnun oldum
()4 : Orta derecede memnun oldum
()3 : Yarisında memnun oldum yarisında memnun olmadım
()2 : Orta derecede memnun olmadım
()1 : Hiç memnun olmadım

Soru 15 : Son 4 hafta içinde, eşinizle olan cinsel ilişkinizden ne kadar memnun oldunuz?

- ()5 : Çok memnun oldum
()4 : Orta derecede memnun oldum
()3 : Yarisında memnun oldum yarisında memnun olmadım
()2 : Orta derecede memnun olmadım
()1 : Hiç memnun olmadım

Soru 16 : Son 4 hafta içinde, tüm cinsel yaşamınızdan genel olarak ne kadar memnun oldunuz?

- ()5 : Çok memnun oldum
()4 : Orta derecede memnun oldum
()3 : Yarisında memnun oldum yarisında memnun olmadım
()2 : Orta derecede memnun olmadım
()1 : Hiç memnun olmadım

Soru 17 : Son 4 hafta içindeki, cinsel ilişkinizde haznenize giriş sırasında ne sıklıkta ağrı veya rahatsızlık yaşadınız?

- ()0 : Hiç cinsel aktivitem olmadı
()1 : Hemen hemen her zaman/her zaman
()2 : Çoğu zaman (%50'den fazla)
()3 : Bazen (%50 kadar)
()4 : Bir kaç kez (%50'den az)
()5 : Hemen hemen hiç/ hiçbir zaman

Soru 18 : Son 4 hafta içindeki, cinsel ilişkinizde haznenize girişten sonra ne sıklıkta ağrı veya rahatsızlık yaşadınız?

- ()0 : Hiç cinsel aktivitem olmadı
()1 : Hemen hemen her zaman/her zaman
()2 : Çoğu zaman (%50'den fazla)
()3 : Bazen (%50 kadar)
()4 : Bir kaç kez (%50'den az)
()5 : Hemen hemen hiç/ hiçbir zaman

Soru 19 : Son 4 hafta içindeki, hazneye giriş sırasında veya sonrasında duyduğunuz ağrı / rahatsızlığın derecesini nasıl değerlendirirsiniz?

- ()0 : Hiç cinsel aktivitem olmadı
()1 : Vajinal birleşme sırasında veya sonrasında çok yüksekti
()2 : Yüksekti
()3 : Orta dereceydi
()4 : Düşüktü
()5 : Çok düşüktü veya hiç yoktu

SKORLAMA

İSTEK (1,2) : _____

UYARILMA (3,4,5,6,7,9) : _____

LUBRİKASYON (8,10) : _____

ORGAZM (11,12,13) : _____

MEMNUNİYET (14,15,16) : _____

AĞRI (17,18,19) : _____

TOPLAM SKOR (4-36) : _____

EK-3

CİNSEL MEMNUNİYET ÖLÇEĞİ

- 1) Şu anki cinsel yaşamımdan genel olarak memnunum.
1. Kesinlikle Katılmıyorum
 2. Katılmıyorum
 3. Kararsızım
 4. Katılıyorum
 5. Kesinlikle Katılıyorum
- 2) Cinsel yaşamımda bir şeylerin eksik olduğunu hissediyorum.
5. Kesinlikle Katılmıyorum
 4. Katılmıyorum
 3. Kararsızım
 2. Katılıyorum
 1. Kesinlikle Katılıyorum
- 3) Cinsel yaşamımda duygusal olarak eşimle yeterince yakınlaşamadığımı hissediyorum.
5. Kesinlikle Katılmıyorum
 4. Katılmıyorum
 3. Kararsızım
 2. Katılıyorum
 1. Kesinlikle Katılıyorum
- 4) Öpüşme, cinsel ilişkide bulunma gibi yaşadığım cinsel yakınlaşmaların sıklığından memnunum.
1. Kesinlikle Katılmıyorum
 2. Katılmıyorum
 3. Kararsızım
 4. Katılıyorum
 5. Kesinlikle Katılıyorum
- 5) Uyarılma, orgazm, ilişki sıklığı, eşimle uyum ve iletişim gibi konularda önemli bir sorun ya da endişe yaşamıyorum.
1. Kesinlikle Katılmıyorum
 2. Katılmıyorum
 3. Kararsızım
 4. Katılıyorum
 5. Kesinlikle Katılıyorum
- 6) Şu anki cinsel yaşamınız sizin için ne kadar tatmin edici?
5. Tamamen tatminkar
 4. Oldukça Tatminkar
 3. Tatminkar
 2. Çok tatminkar değil
 1. Hiç tatminkar değil
- 7) Cinsel yaşamımız hakkında konuşmak istediğimde eşim çoğu kez kendini savunucu bir tutum içine girer.
5. Kesinlikle Katılmıyorum
 4. Katılmıyorum
- 8) Eşim ve ben cinsel yaşamımızı yeterince konuşmuyor ve paylaşmıyoruz.
5. Kesinlikle Katılmıyorum
 4. Katılmıyorum
 3. Kararsızım
 2. Katılıyorum
 1. Kesinlikle Katılıyorum
- 9) Eşim cinsel yaşamımız hakkında konuşmak istediğinde rahatlıkla konuşurum.
1. Kesinlikle Katılmıyorum
 2. Katılmıyorum
 3. Kararsızım
 4. Katılıyorum
 5. Kesinlikle Katılıyorum
- 10) Cinsel yaşamımız hakkında konuşmak istediğimde eşim benimle rahatlıkla konuşur.
1. Kesinlikle Katılmıyorum
 2. Katılmıyorum
 3. Kararsızım
 4. Katılıyorum
 5. Kesinlikle Katılıyorum
- 11) Eşim istediğinde ona olan en derin duygu ve hislerimi rahatlıkla açıklarım.
1. Kesinlikle Katılmıyorum
 2. Katılmıyorum
 3. Kararsızım
 4. Katılıyorum
 5. Kesinlikle Katılıyorum
- 12) Ben istediğimde eşim bana olan en derin duygu ve hislerini rahatlıkla açıklar.
1. Kesinlikle Katılmıyorum
 2. Katılmıyorum
 3. Kararsızım
 4. Katılıyorum
 5. Kesinlikle Katılıyorum
- 13) Eşimin benim cinsel istek ve arzularımın yeterince farkında olmadığını ya da önemsemediğini düşünüyorum.
5. Kesinlikle Katılmıyorum
 4. Katılmıyorum
 3. Kararsızım
 2. Katılıyorum
 1. Kesinlikle Katılıyorum
- 14) Eşimle cinsel açıdan genel olarak uyumlu olmadığımızı düşünüyorum.
5. Kesinlikle Katılmıyorum
 4. Katılmıyorum
 3. Kararsızım

3. Kararsızım
2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

15) Eşimin cinsellik ile ilgili inanç ve tutumlarının benimkilerden çok farklı olduğunu düşünüyorum.

5. Kesinlikle Katılmıyorum
4. Katılmıyorum
3. Kararsızım
2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

16) Cinsel yakınlaşma ile ilgili ihtiyaç ve arzular açısından ben ve eşimin farklı olduğumuzu düşünüyorum.

5. Kesinlikle Katılmıyorum
4. Katılmıyorum
3. Kararsızım
2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

17) Birbirimizi fiziksel olarak yeterince çekici bulmadığımızı düşünüyorum.

5. Kesinlikle Katılmıyorum
4. Katılmıyorum
3. Kararsızım
2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

18) Eşimle cinsel tarz ve tercihlerimizin uyumlu olmadığını düşünüyorum.

5. Kesinlikle Katılmıyorum
4. Katılmıyorum
3. Kararsızım
2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

19) Cinsel sorunlarımın eşimi sinirlendireceğinden endişeleniyorum.

5. Kesinlikle Katılmıyorum
4. Katılmıyorum
3. Kararsızım
2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

20) Cinsel sorunlarımın ilişkimizi olumsuz etkileyeceğinden endişeleniyorum.

5. Kesinlikle Katılmıyorum
4. Katılmıyorum
3. Kararsızım
2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

21) Cinsel sorunlarım yüzünden eşimin başka biri ile ilişki yaşamasından endişeleniyorum.

5. Kesinlikle Katılmıyorum
4. Katılmıyorum
3. Kararsızım
2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

22) Eşimin cinsel olarak tatmin olmadığından endişeleniyorum.

5. Kesinlikle Katılmıyorum
4. Katılmıyorum

2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

23) Cinsel sorunlarım yüzünden eşimin beni eksik bir kadın olarak görmesinden endişe duyuyorum.

5. Kesinlikle Katılmıyorum
4. Katılmıyorum
3. Kararsızım
2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

24) Cinsel sorunlarım yüzünden eşimi hayal kırıklığına uğrattığımı düşünüyorum.

5. Kesinlikle Katılmıyorum
4. Katılmıyorum
3. Kararsızım
2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

25) Cinsel sorunlarım canımı sıkıyor.

5. Kesinlikle Katılmıyorum
4. Katılmıyorum
3. Kararsızım
2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

26) Cinsel sorunlarım cinsel tatminsizlik yaşamama neden oluyor.

5. Kesinlikle Katılmıyorum
4. Katılmıyorum
3. Kararsızım
2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

27) Cinsel sorunlarım yüzünden eşim dışında bir başkasıyla ilişki yaşamaktan endişeleniyorum.

5. Kesinlikle Katılmıyorum
4. Katılmıyorum
3. Kararsızım
2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

28) Cinsel sorunlarıma bağlı endişelerim yüzünden kendimi algılayışım etkileniyor.

5. Kesinlikle Katılmıyorum
4. Katılmıyorum
3. Kararsızım
2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

29) Cinsel sorunlarıma bağlı endişelerim yüzünden kendimi kötü hissediyorum.

5. Kesinlikle Katılmıyorum
4. Katılmıyorum
3. Kararsızım
2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

30) Cinsel sorunlarımdan rahatsız oluyor ve öfke duyuyorum.

5. Kesinlikle Katılmıyorum
4. Katılmıyorum

3. Kararsızım
2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

3. Kararsızım
2. Katılıyorum
1. Kesinlikle Katılıyorum

EK-4

EVLİLİK YAŞAM ÖLÇEĞİ

Aşağıda evlilik yaşamına ilişkin 10 cümle bulunmaktadır. Bu cümlelerin her birinin karşısında “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” seçenekleri yer almaktadır. Her cümleyi dikkatle okuyunuz ve sizin evlilik yaşamınıza uygun seçeneği çarpı (x) işareti olarak işaretleyiniz.

		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	Evlilikten beklediklerimin çoğu gerçekleşti					
2	Evliliğimizdeki engellerin aşılmaz olduğunu düşünüyorum					
3	Evliliğimizi çok anlamlı buluyorum					
4	Evliliğimizde giderek azalan heyecan beni rahatsız ediyor					
5	Evliliğimiz zaman zaman bana bir yük gibi geliyor					
6	Huzurlu bir ev yaşamım var					
7	Evliliğimiz her geçen gün daha iyiye doğru gitti					
8	Bizim ilişkimiz ideal bir karı koca ilişkisidir					
9	Eşim benim için aynı zamanda iyi bir arkadaşır					
10	Baş başa kaldığımız zaman benim canım hiç sıkılmaz					

KAYNAKÇA

- Al-Darmaki, F. R., Hassane, S. H., Ahammed, S., Abdullah, A. S., Yaaqeib, S. I., & Dodeen, H. (2016). Marital satisfaction in the United Arab Emirates: development and validation of a culturally relevant scale. *Journal of Family Issues*, 37(12), 1703-1729.
- Andaç, T. (2015). *Klimakterik dönemdeki kadınların cinsel işlev özellikleri: Toplum temelli çalışma*. Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Balcı, H. (2014). *Bilişsel davranışçı terapi ile tedavi edilen vajinismuslu kadınlarda ve eşlerinde tedavi öncesi ve sonrası benlik saygısı, özyeterlilik ve yaşam kalitesi düzeyleri*. Tıpta Uzmanlık Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Baran, M. (2013). *Kadınlara verilen iletişim çatışmaları eğitiminin evlilik doyumu üzerine etkisi*. Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Barut, Y. (2016). *Cinsel ilişki ve cinsel doyum*. Pegem Atıf İndeksi, 165-178.
- Basat, Ç. (2004). *An exploration of marital satisfactiob, locus of control, ve self-esteem as predictors of sexual satisfaction*. Master Thesis. Middle Esat Technical University, Ankara.
- Bilge, Ç. (2017). *Jinekolojik kanserli kadınlarda plissit modeli doğrultusunda yapılan cinsel danışmanlığın etkinliği*. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Bilgin, Ö. G. D. Z., ve Kömürcü, N. (2016). Kadın cinselliği ve kanıt temelli yaklaşımlar. *Androloji Bülteni*, 18(64): 48-55.
- Birnbaum, G. E. (2007). Attachment orientations, sexual functioning, and relationship satisfaction in a community sample of women. *Journal of Social and Personal Relationships*, 24(1), 21-35.
- Bozdemir, N., ve Özcan, S. (2011). Cinselliğe ve cinsel sağlığa genel bakış. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 5(4), 37-46.
- Brackett, M. A., Warner, R. M., ve Bosco, J. S. (2005). Emotional intelligence and relationship quality among couples. *Personal relationships*, 12(2), 197-212.
- Brezsnyak, M., ve Whisman, M. A. (2004). Sexual desire and relationship functioning: The effects of marital satisfaction and power. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 30(3), 199-217.
- Byers, E.S. (2005). Relationship satisfaction and sexual satisfaction: A longitudinal study of individual in long-term relationships. *The Journal of Sex Research*, 42 (2), 113-118.

- Çağ, P. Ve Yıldırım, İ. (2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 13-23.
- Canel, A. N. (2007). *Ailede problem çözme, evlilik doyumu ve örnek bir grup çalışmasının sınanması*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Anabilim Dalı. İstanbul.
- Çapkın, M. (2012). *Romantik kıskançlığın, bağlanma stilleri, benlik saygısı, kişilik özellikleri ve evlilik doyumu açısından yordanması*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Çelik, M. (2006). *Evlilik doyum ölçeği geliştirme çabası*. Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- CETAD, (Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği). (2006). Cinsel sağlık ve üreme sağlığı alanında ulusal ve yerel medya yoluyla savunuculuk projesi, cinsel yaşam ve sorunları: bilgilendirme dosyası 1, İstanbul.
- CETAD, (Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği). (2007). Cinsel yaşam ve sorunları, İstanbul.
- Cetin, S. A., ve Aslan, E. (2018). Validity and reliability of the turkish version of the sexual satisfaction scale for women. *Sexuality & Culture*, 1-13.
- Cihan-Güngör, H. (2007). *Evlilik doyumunu açıklamaya yönelik bir model geliştirme*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi: Ankara.
- Curun, F. (2006). *Yüklemeler, iletişim çatışmaları, cinsiyet ve cinsiyet rolü yönelimi ile evlilik doyumu arasındaki ilişki*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- del Mar Sánchez-Fuentes, M., Santos-Iglesias, P., ve Sierra, J. C. (2014). A systematic review of sexual satisfaction. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 14(1), 67-75.
- Demiray, Ö. (2005). *Evlilik uyumunun demografik özelliklere göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Döner, A.Ç. (2015). *Cinsel mitlerin, evlilik doyumu ve toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Edalati, A., & Redzuan, M. R. (2010). Perception of women towards family values and their marital satisfaction. *Journal of American science*, 6(4), 132-137.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Alpkan, L., ve Eradamlar, N. (2005). Cinsellik ve çift uyumu arasındaki ilişki: üç grup evli çiftte karşılaştırmalı bir çalışma. *Düşünen Adam*, 18(2), 72-81.

- Eskin, M. (2012). Evlilik terapisi için başvuran çiftlerin evlilik doyumu ve evlilik terapisiyle hakkındaki görüşleriyle ilişkili etmenler. *Klinik Psikiyatri*, 15(4), 226-237.
- Gheshlaghi, F., Dorvashi, G., Aran, F., Shafiei, F., & Najafabadi, G. M. (2014). The study of sexual satisfaction in Iranian women applying for divorce. *International Journal of Fertility & Sterility*, 8(3), 281.
- Gladding, S. T. (2015). *Aile terapisi: tarihi, kuram ve uygulamaları* (İ. Keklik ve İ. Yıldırım, Çev). Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları.
- Gottman, J. M., ve Krokoff, L. J. (1989). Marital interaction and satisfaction: A longitudinal view. *Journal of Consulting And Clinical Psychology*, 57(1), 47.
- Gül, G. (2015). *Aile ve Evlilik Kurumu*. Yavuzer H (editör). Evlilik okulu. Evlilikte kişilerarası ilişkiler ve iletişim beceriler. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Gülsün, M., Ak, M., ve Bozkurt, A. (2009). Psikiyatrik açıdan evlilik ve cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(1), 68-79.
- Günay, S. (2007). *Evlilik çatışması, nedensellik-sorumluluk yüklemeleri, eşlerin evlilik ilişkisinden sağladıkları genel doyuma ilişkin görüşleri ve evliliğe ilişkin değerlendirmeler arasındaki ilişkiler*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Güvel, S., Yayıoğlu, Ö., Bağış, T., Savaş, N., Bulgan, E., ve Özkardeş, H. (2003). Evli kadınlarda cinsel fonksiyonlara etkin faktörler. *Turkish J Urology*, 29(1), 43-8.
- Güven, N., ve Sevim, S. A. (2016). İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve algılanan problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu yordama gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 49-61.
- Hawkins, D. N., ve Booth, A. (2005). Unhappily ever after: Effects of long-term, low-quality marriages on well-being. *Social Forces*, 84(1), 451-471.
- Hünler, O. ve Gençöz, T. (2003). Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumu ilişkisi: Algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18 (51), 99-108.
- İbrahimoğlu, D. (2004). *Evlilikte doğru seçim ailede mutluluk*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- İlketenci, R. (2004). *Evli bireylerin problem çözme becerileri ve evlilik uyumları arasındaki ilişki*. (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- İncesu, C. (2004). Cinsel işlevler ve cinsel işlev bozuklukları. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 7 (Suppl 3), 3-13.

- Jafari, F., Samani, L. N., Fatemi, N., Ta'avoni, S., ve Abolghasemi, J. (2015). Marital satisfaction and adherence to religion. *Journal of Medicine and Life*, 8(Spec Iss 4), 214.
- Kadri, N., Alami, K. M., ve Tahiri, S. M. (2002). Sexual dysfunction in women: population based epidemiological study. *Archives of Women's Mental Health*, 5(2), 59-63.
- Kalkan, M., Ersanlı, E. (2008). Bilişsel-Davranışçı yaklaşıma dayalı evlilik ilişkisini geliştire programının evli bireylerin evlilik uyumuna etkisi. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Thoery&Practice*, 8(3), 963-986.
- Karasar, N. (2009). *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Karney, B. R. ve Bradbury, T. N. (1995). The longitudinal course of marital quality and stability: A review of theory, method and research. *Psychological Bulletin*. 118 (1), 3– 34.
- Kaya, Ö. G. Y., ve Aslan, E. (2013). Kadın cinselliğinde gelenekler ve kültür. *Androloji Bülteni*, 54(1), 214-217.f
- Litzinger, S., ve Gordon, K. C. (2005). Exploring relationships among communication, sexual satisfaction, and marital satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 31(5), 409-424.
- MacNeil, S., ve Byers, E. S. (2005). Dyadic assessment of sexual self-disclosure and sexual satisfaction in heterosexual dating couples. *Journal of Social and Personal Relationships*, 22(2), 169-181.
- Malouff, J. M., Schutte, N. S., ve Thorsteinsson, E. B. (2014). Trait emotional intelligence and romantic relationship satisfaction: A meta-analysis. *The American Journal of Family Therapy*, 42(1), 53-66.
- Masoumi, S. Z., Garousian, M., Khani, S., Oliaei, S. R., ve Shayan, A. (2016). Comparison of quality of life, sexual satisfaction and marital satisfaction between fertile and infertile couples. *International Journal Of Fertility & Sterility*, 10(3), 290.
- Masters, W.B., Johnson, V.E. (1994) *Human sexual behavior. İnsanda cinsel davranış*, Sayın Ü (Çev. Ed.), İstanbul, Bilimsel ve Teknik Çeviri Yayınları Vakfı.
- Mayer, J. D., Salovey, P., ve Caruso, D. R. (2008). Emotional intelligence: New ability or eclectic traits?. *American Psychologist*, 63(6), 503.
- Meston, C. ve Trapnell, P. (2005). Development and validation of a five-factor sexual satisfaction and distress scale for women: the Sexual Satisfaction Scale for Women (SSS-W). *The Journal of Sexual Medicine*, 2, 66-81

- Okutan Karagöz, B. (2016). *Talep etme geri çekilme iletişim örüntüsü ve evlilik uyumu: bağlanma yaklaşımına dayalı bir çift modeli*. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Öksüz, E. ve Malhan, S. (2005). Kadın Cinsel Fonksiyon İndeksi Türkçe uyarlamasının geçerlik ve güvenilirlik analizi. *Sendrom*, 17, 54-60.
- Önal, S. (2010). *Kadınlarda cinsel işlev bozuklukları yaygınlığı ve olası risk faktörleri*. Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanlık Tezi. Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Özgülven, İ.E. (2001). *Ailede İletişim ve Yaşam*. Ankara, PDREM Yayınları.
- Öztürk, C. Ş., ve Arkar, H. (2014). Evli çiftlerde evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler. *Literatüre Sempozyum*, 1(3), 16-24.
- Öztürk, C.Ş. (2014). *Cinsel işlev bozukluğu olan çiftlerde mizaç ve karakter boyutları, evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler*. Doktora Tezi. Ege Üniversitesi, İzmir.
- Pascoal, P. M., Narciso, I. D. S. B., ve Pereira, N. M. (2014). What is sexual satisfaction? Thematic analysis of lay people's definitions. *Journal of Sex Research*, 51(1), 22-30.
- Pehlivan, H. (2011). *Bilişsel davranışçı yaklaşım temelli psiko eğitim programının kadın danışma merkezine başvuran annelerin iyi oluş düzeyi, evlilik doyumu, problem çözme ve iletişim becerilerine etkisi*. Doktora Tezi. Ege Üniversitesi, İzmir.
- Qadir, F., de Silva, P., Prince, M., ve Khan, M. (2005). Marital satisfaction in Pakistan: A pilot investigation. *Sexual and Relationship Therapy*, 20(2), 195-209.
- Rosen, R.C., Brown, J., Heiman, S., Leiblum, C., Meston, R., Shabsigh, et al. (2000). The Female Sexual Function Index (KCFİ): A multidimensional self-report instrument for the assessment female sexual Function. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 26, 191-208.
- Rosen- Grandon, J. R., Myers, J. E., ve Hattie, J. A. (2004). The relationship between marital characteristics, marital interaction processes, and marital satisfaction. *Journal of Counseling & Development*, 82(1), 58-68
- Sevim, S. A. (2016). Evlilik ilişkisini geliştirme programları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(11), 19-25.
- Smith, A., Lyons, A., Ferris, J., Richters, J., Pitts, M., Shelley, J., ve Simpson, J. M. (2011). Sexual and relationship satisfaction among heterosexual men and women: The importance of desired frequency of sex. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 37(2), 104-115.
- Smith, L., Ciarrochi, J., & Heaven, P. C. (2008). The stability and change of trait emotional intelligence, conflict communication patterns, and relationship

- satisfaction: A one-year longitudinal study. *Personality and Individual Differences*, 45(8), 738-743.
- Stephenson, K. R., ve Meston, C. M. (2010). Differentiating components of sexual well-being in women: Are sexual satisfaction and sexual distress independent constructs? *The Journal of Sexual Medicine*, 7(7), 2458-2468.
- Stephenson, K.R., Rellini, A. ve Meston, C.M. (2013). Relationship satisfaction as a predictor of treatment response during cognitive behavioral sex therapy. *Archives of Sexual Behavior*, 42, 143-152, doi: 10.1007/s10508-012-9961-3.
- Sullivan, B. F., ve Schwebel, A. I. (1995). Relationship beliefs and expectations of satisfaction in marital relationships: Implications for family practitioners. *The Family Journal*, 3(4), 298-305.
- Tarhan, N. (2005). *Kadın psikolojisi*. Nesil Basım Yayın Gıda Ticaret ve Sanayi A. Ş.:İstanbul.
- Taşkıran, N. Ö. (2007). *Medya okuryazarlığına giriş*. Beta Basım Yayım Dağıtım A. Ş.: İstanbul.
- Tezer, E. (1996). Evlilik ilişkisinden sağlanan doyum: Evlilik yaşamı ölçeği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 1-7.
- Tüfekçi-Hoşgör, E. (2013). *Evli çiftlerin öfke ifade tarzları ile evlilik uyumunun incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, 2013.
- Turan, V., Kopuz, A., Ozcan, A., Kocakaya, B., Sahin, C., ve Solmaz, U. (2014). Sexual dysfunction in infertile Turkish females: prevalence and risk factors. *European Journal of Obstetrics and Gynecology and Reproductive Biology*, 182, 128-131.
- Turanlı, P. (2010). *Orta yetişkinlikte evlilik uyumu ile benlik saygısı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin saptanması*. Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Tutarel-Kışlak, Ş., Göztepe, I. (2012). Duygu dışavurumu, empati, depresyon ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiler. Ankara: *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 27-46. 23.05.2018, [Http://Sbedergisi.Ankara.Edu.Tr/Busayi/3.Pdf](http://Sbedergisi.Ankara.Edu.Tr/Busayi/3.Pdf)
- Víslá, A., Flückiger, C., Grosse Holtforth, M., ve David, D. (2016). Irrational beliefs and psychological distress: A meta-analysis. *Psychotherapy and psychosomatics*, 85(1), 8-15.
- World Health Organization. (2010). Developing sexual health programmes: A framework for action. 30.05.2018 http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/70501/WHO_RHR_HRP_10.2_2_eng.pdf;jsessionid=C884F785275E27958432329EE62CC107?sequence=1

Açıklama [BU4]: Köprüleri kaldırın lütfen. Alt çizgileri de.

- Yasan, A., ve Grgen, F. (2008). Marital satisfaction, sexual problems, and the possible difficulties on sex therapy in traditional Islamic culture. *Journal of sex & marital therapy*, 35(1), 68-75.
- Yıldız, M. A., ve evik, G. B. (2016). A study on marital satisfaction and life satisfaction with married individuals Evli bireylerin evlilik doyumlarının ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 13(1), 227-242.
- Yılmaz, A. (2001). Eşler arasındaki uyum: Kuramsal yaklaşımlar ve grgl alışmalar. *Aile ve Toplum Dergisi*, 1 (4), 19-23.
- Zaheri, F., Dolatian, M., Shariati, M., Simbar, M., Ebadi, A., ve Azghadi, S. B. H. (2016). Effective factors in marital satisfaction in perspective of iranian women and men: A Systematic Review. *Electronic Physician*, 8(12), 3369.
- Ziaee, T., Jannati, Y., Mobasheri, E., Taghavi, T., Abdollahi, H., Modanloo, M., ve Behnampour, N. (2014). The relationship between marital and sexual satisfaction among married women employees at Golestan University of Medical Sciences, Iran. *Iranian journal of psychiatry and behavioral sciences*, 8(2), 44-51.